CHRISTLICHE STIMME • CHRISTIAN VOICE • LA VOIX CHRETIENNE

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 79 ЖОВТЕНЬ • OKTOBER 2026 • Nr. 14 (3186) MÜNCHEN • B 20409

Земна святиня, збудована на фундаменті апостолів, де наріжним Каменем є сам Христос, стає колискою, у якій народжуються справжні християни — «живе каміння», що благодаттю Святого Духа будується «в духовний дім» на славу Богові й на спасіння світу (пор. 1 Пт 2, 4–7).

Владика Богдан Дзюрах, зі вступного слова до фотокниги з нагоди 50-ліття катедрального храму в Мюнхені

ТЕМА НОМЕРА

50 РОКІВ КАТЕДРАЛЬНОМУ ХРАМУ ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

в Мюнхені с. 3

Слава Ісусу Христу! Шановні читачі!

Цей номер починаємо зі слів вдячності. Від імені редакції дякую моєму попередникові, пану Миколі Витівському, який задав «Християнському Голосу» новий тон і формат.

Жовтневий випуск присвячений 50-літтю освячення катедрального храму Покрови Пресвятої Богородиці в Мюнхені. Пів століття тому повоєнна громада зводила його в бідності, але з непохитною надією. Сьогодні цей храм, за словами владики Богдана, покликаний бути якорем надії для всіх, хто сюди приходить, — і саме йому присвячуємо тему номера.

У рубриці «Офіційно» подаємо послання владики Богдана, яким 2027 рік проголошено Роком пам'яті блаженного священномученика Петра Вергуна — пастиря, що залишився зі своєю паствою до кінця, — а також звернення голів Єпископських конференцій Європи «Нехай Господь дарує нам мир!».

Життя екзархату в жовтні було насиченим: зустріч єпископів УГКЦ у Західній Європі в Мюнхені, перші архипастирські відвідини Ґьорліца, благословення двох семінаристів на носіння підрясників, участь наших вівтарників в єпархіальному святі у Фірценгайліґені. Інші події місяця — у фотохроніці.

У новинах УГКЦ і світу — молитва Папи Лева XIV на вервиці разом із дітьми, ватиканська зустріч до 10-річчя *Amoris laetitia* за участю Блаженнішого Святослава та його аудієнція у Святішого Отця. «Хроніки періоду великої війни» розповідають про гуманітарну місію в Олешках, що почалася з дзвінка Папи з лікарняної палати, та про жовтневі звернення Глави УГКЦ. У рубриці «Думки» — проповіді владики Богдана та владики Григорія Комара і редакційний коментар про те, яким має бути справжній мир.

Бажаю вам приємного читання!

Галина Береза
Головна редакторка

ЗМІСТ

ТЕМА НОМЕРА

Під Покровом Богородиці: півстоліття катедрального храму в Мюнхені 3

З вдячністю за півстоліття: ювілейна Літургія в мюнхенській катедрі ..... ГОЛОВНА ПОДІЯ 29

ОФІЦІЙНО

«Допоки тут залишається бодай один українець, я теж залишуся»: 2027 рік — Рік пам'яті блаженного священномученика Петра Вергуна ..... ПОСЛАННЯ 30

«Нехай Господь дарує нам мир!» Звернення Ради єпископських конференцій Європи ..... ЗВЕРНЕННЯ 34

НОВИНИ АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ

Жовтень у житті екзархату ..... ФОТОХРОНІКА 35

«Де двоє або троє зібрані в Моє ім'я»: єпископи УГКЦ у Західній Європі шукали в Мюнхені відповідей на виклики часу війни 37

Перший плід молитви за покликання: двоє семінаристів екзархату отримали благословення на носіння підрясників 41

«Ворог хотів нас розпорошити, але Господь збирає нас»: владика Богдан на сході Німеччини 42

20 українських вівтарників на єпархіальному дні у Фірценгайліґені 43

НОВИНИ УГКЦ І СВІТУ

«Молімося за дітей і сім'ї України»: Папа Лев XIV молився на вервиці за мир разом із дітьми з різних країн 44

«Саме українська родина є осердям молитви»: Глава УГКЦ на ватиканській зустрічі до 10-річчя Amoris laetitia 46

Голос України у Ватикані: Папа Лев XIV прийняв Блаженнішого Святослава 47

«ХРОНІКИ ПЕРІОДУ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ»

Олешки: від дзвінка Папи до евакуації мешканців 49

«Ніхто не забутий»: гуманітарна місія Ватикану — полонені, діти і допомога перед зимою 50

Жовтень у зверненнях Глави УГКЦ: 243–246-й тижні війни ..... ПРЯМА МОВА 52

«Моє Непорочне Серце восторжествує»: у Мюнхені молилися за навернення Росії та мир в Україні 53

ДУХОВНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЛОК: ДУМКИ

Собор — свідок і проповідник непохитної надії ..... ПРОПОВІДЬ 54

«Дивитися так, щоби побачити» ..... ПРОПОВІДЬ 55

Мир — не тиша кладовищ ..... КОМЕНТАР 56

ТЕМА НОМЕРА · 50 РОКІВ КАТЕДРАЛЬНОГО ХРАМУ В МЮНХЕНІ

ПІД ПОКРОВОМ БОГОРОДИЦІ: ПІВСТОЛІТТЯ КАТЕДРАЛЬНОГО ХРАМУ В МЮНХЕНІ

Пів століття катедрального храму — від повоєнного задуму, народженого в таборах переміщених осіб, до живої спільноти, яка й сьогодні єднає українців різних поколінь у вірі, молитві, служінні й надії

Мозаїка Богородиці-Оранти у вівтарній ніші катедрального храму.

17 жовтня 2026 року катедральний храм Покрови Пресвятої Богородиці та святого апостола Андрея Первозванного в Мюнхені з вдячністю Богові відзначив 50-ліття від дня освячення. Пів століття тому, 17 жовтня 1976 року, його освятив владика Платон Корниляк, перший Апостольський екзарх для українців-католиків у Німеччині. Ювілейну Архиєрейську Божественну Літургію очолив владика Богдан Дзюрах, Апостольський екзарх для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії.

Для кількох поколінь українців, яких війна, еміграція чи вимушене переселення привели на німецьку землю, цей храм став місцем молитви, збереження рідної мови й традицій, виховання дітей у вірі. Сьогодні, коли Україна боронить свою свободу від повномасштабної агресії, катедра є також місцем молитовної й діяльної солідарності з рідним народом.

Документи архіву екзархату та еміграційна преса 1940–1970-х років дають змогу відтворити історію храму значно докладніше*. Вони показують, що освячення 1976 року увінчало задум, який народився ще в таборах переміщених осіб і три десятиліття живився вірою та жертовністю громади. Уже тоді наголошували, що будівництво храму «має за собою вже майже 30-річну історію»[1].

ШЛЯХ ДО ВЛАСНОГО ХРАМУ (1946–1976)

Тридцятирічний шлях до власного храму — від ювілейного задуму 1946 року до освячення катедри 17 жовтня 1976 року — у світлі архівних документів, еміграційної преси та церковних джерел

ВІД ПЕРШИХ ГРОМАД ДО ТАБОРОВИХ КАПЛИЦЬ

Українська греко-католицька присутність у Німеччині сягає кінця XIX — початку XX століття, коли сюди прибували трудові мігранти з українських земель Австро-Угорщини. Мюнхен уже тоді мав свою українську спільноту — студентів, богословів, підприємців і робітників. Між двома світовими війнами вони молилися в церкві мюнхенської колегії святого Андрія, зруйнованій під час бомбардувань[2].

Підвалини організованого душпастирства в Німеччині заклав блаженний священномученик Петро Вергун, з 1927 року душпастир українців-католиків у Берліні, а згодом апостольський візитатор. 1945 року його заарештували радянські органи; він помер на засланні в Сибіру 1957 року. Освячуючи катедру 1976 року, владика Платон Корниляк віддав шану всім ініціаторам будови, «починаючи від … о. Прелата Петра Вергуна»[3].

Після Другої світової війни на німецьких землях опинилися десятки тисяч українців — примусових робітників, в'язнів концтаборів, військовополонених, а також тих, хто перед наближенням радянського фронту був змушений залишити рідний край, бо залишитися означало б арешт, заслання чи смерть. Серед них було чимало представників української інтелігенції — митців, письменників, науковців, духовенства, провідників визвольного руху. Багато хто з них так і не зміг повернутися на Батьківщину, поки вона залишалася радянською. Мюнхен став одним із головних осередків їхнього життя: тут діяли українські установи, видавництва, а 1945 року сюди з Праги переніс свою діяльність Український вільний університет[4]. Для українців, які опинилися на чужині, церковне життя було не лише релігійною потребою, а й способом зберегти ідентичність. Власного храму українські греко-католики не мали: богослужіння відбувалися в таборових каплицях і в храмах, які надавали німецькі парафії. Кілька таборових каплиць, зокрема у Фраймані та Функказерне, були присвячені саме Покрові Богородиці[5].

Ліворуч: богослужіння в таборі для переміщених осіб (фото: tyzhden.ua). Праворуч угорі: процесія в таборі, у колоні — пластуни (фото: chytomo.com). Праворуч унизу: Tom Greenwood and Staff, табір для переміщених осіб у Мюнхені, 1948 (фото: dpcamps.org).

1946: ЗАДУМ ЮВІЛЕЙНОЇ ЦЕРКВИ ДО 350-ЛІТТЯ БЕРЕСТЕЙСЬКОЇ УНІЇ

Перший задум власного храму виник 1946 року, коли минало 350 років від Берестейської унії. Цей ювілей, за словами тогочасного документа, припав «якраз в час найжорстокішого переслідування нашої Церкви на рідній землі», тож для його відзначення вирішено «вибудувати тривалий пам'ятник, а саме церкву в українському стилі». 6 травня 1946 року апостольський візитатор о. Микола Вояковський заснував «Реферат будови ювілейної церкви» на чолі з директором Іваном Фостаковським[6].

Улітку 1946 року Реферат оголосив конкурс на проєкт Української Католицької Церкви на чужині. За умовами конкурсу храм мав мати «характер української церкви», вміщати одночасно триста вірних і бути збудованим переважно з вогнетривкого матеріалу[6]. 26 листопада 1946 року журі під головуванням о. Миколи Вояковського на підставі висновку мистецької комісії оголосило результати. Першу нагороду — 4 000 марок — отримав дипломований архітектор Євген Блакитний з Міттенвальда.

«Церква-монумент» — проєкт архітектора Євгена Блакитного, перша нагорода на конкурсі 1946 року.

«Церква-монумент» п. Блакитного поєднувала переосмислені форми старовинних українських храмів із пам'ятником тим, хто загинув за свободу України. За описом Миколи Степаненка, у цокольній частині споруди передбачалися символічна могила невідомого героя, «полеглого за волю України», зала пам'яті з меморіальними таблицями та експозиція з історії визвольної боротьби; над ними мала стояти сама церква. Такий храм, на думку автора, дав би й чужинцям «повне уявлення про Україну, її народ, культуру, історію і боротьбу»[7]. Журі вирішило надрукувати 50 тисяч світлин проєкту для збирання коштів і просити дозволу на будову в мюнхенського архиєпископа та міської влади[7].

Задум не здійснився. Таборові збірки після грошової реформи 1948 року «збереглися тільки в малому відсотку»[8], а з початком масової еміграції за океан 1949 року праця комітету, як згадував згодом Фостаковський, перервалася[9]. Ті, хто залишився в Німеччині, — здебільшого старші люди та родини з дітьми — коштів на велике будівництво не мали.

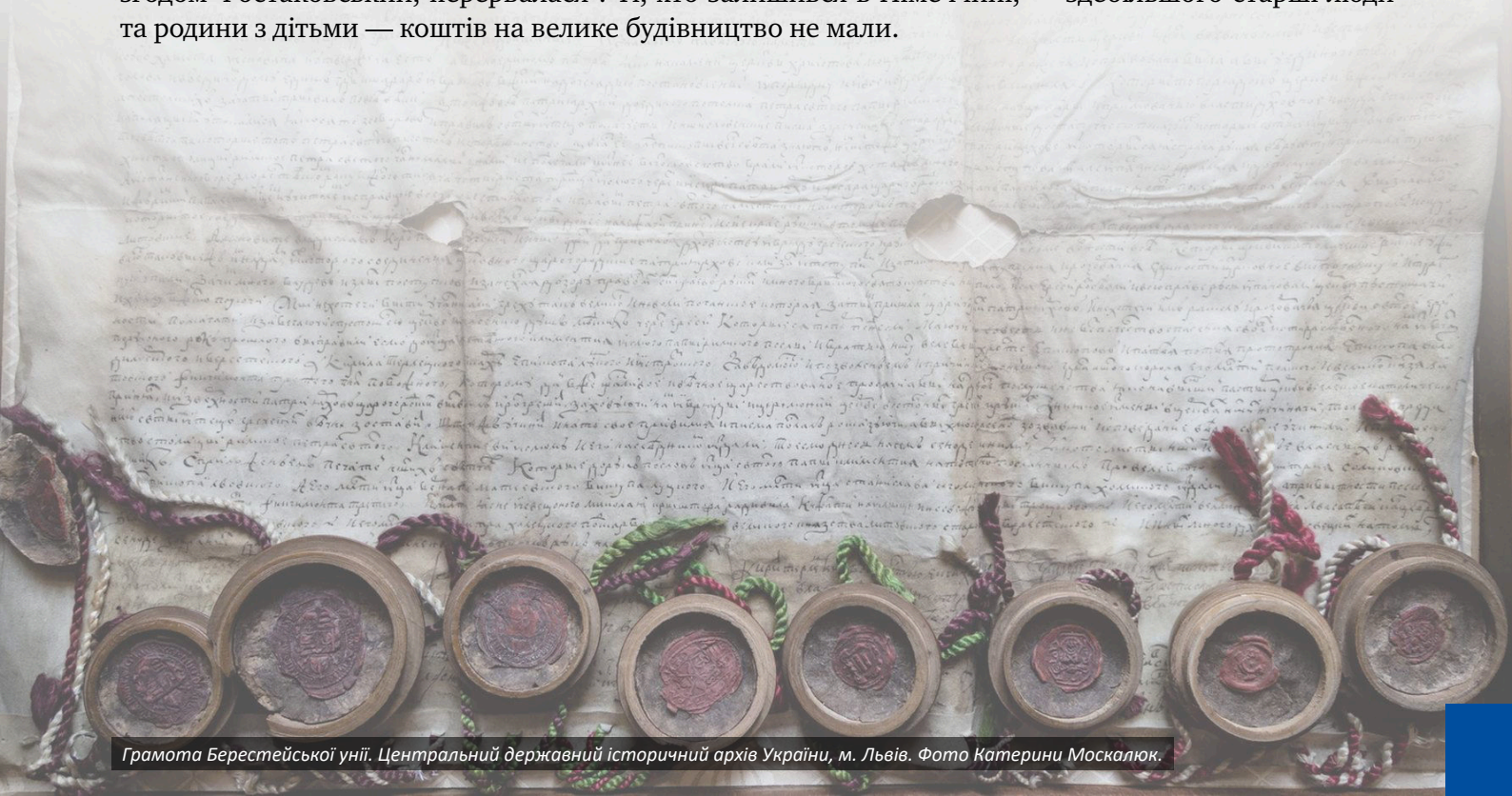

Грамота Берестейської унії. Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Фото Катерини Москалюк.

1957–1959: ДРУГА СПРОБА — SCHÖNBERGSTRASSE

Друга спроба розпочалася 1957 року. У листі до Мюнхенського архиєпископського ординаріату генеральний вікарій прелат о. Петро Голинський налічував у ФРН близько 17 тисяч українців-католиків візантійського обряду, з них понад 7 тисяч у Баварії і понад 2 тисячі в Мюнхені та околицях; їх обслуговували 19 священників і один диякон. Власного храму громада не мала: богослужіння відбувалися в кількох місцях міста, зокрема в церковці святого Йоана Хрестителя в районі Haidhausen, а в окремих поселеннях — у приміщеннях, якими користувалися спільно з іншими громадами. У таких умовах важко було розкрити всю красу й велич богослужінь візантійського обряду. Тому громада вирішила до Євхаристійного конгресу в Мюнхені 1960 року збудувати «невелику церкву в нашому стилі»[2].

Прелат Голинський пояснював і фінансове становище громади. Українська Церква не мала в Німеччині власного юридичного статусу, тож кошти з церковного податку, який сплачували її працюючі вірні, надходили не на розвиток української громади, а Римо-Католицькій Церкві. Тому зібрати на будову близько 250 тисяч марок власними силами громада не могла[2].

Перший проєкт (початковий варіант) храму на Schönbergstraße — ескіз архітектора Вільгельма Ґертнера.

Навесні 1957 року при генеральному вікаріаті з ініціативи прелата Петра Голинського було створено Товариство святого Йосафата католицьких українців у Мюнхені, метою якого було, зокрема, створення храмів для українців-католиків у Німеччині. 12 травня 1957 року його управа вирішила придбати будинок на Schönbergstraße у районі Bogenhausen — для генерального вікаріату й тимчасової каплиці, з наміром згодом звести храм на ділянці поруч; уже в червні Товариство внесли до земельної книги як майбутнього власника. Перші кошти на це надали католицькі добродійні організації[10]. Восени того ж року за благословенням апостольського візитатора архиєпископа Івана Бучка розпочав роботу Комітет будови церкви на чолі з проф. д-ром Юрієм Панейком[11].

Документи показують, як народжувалася посвята храму. Спершу йшлося про церкву святого Йосафата, а на першому засіданні Комітету архиєпископ Іван висловив побажання, щоб новий храм перебував під покровом Пресвятої Богородиці та святого Йосафата. Так постала думка про храм як подяку Богородиці «за врятування нашої еміграції в Німеччині в її тяжких годинах»[11]. У комунікаті Комітету висловлено переконання, що «Матінка Божа з Люрду, якої святкуватимемо 100-ліття появ і під якої Покровом здвигнеться цей храм, допоможе йому в цьому благословенному ділі»[12].

Звернення Комітету від 20 вересня 1957 року закликало: «Поможіть нам збудувати в Мюнхені свій рідний Божий Храм!»[8] Імена жертводавців Комітет обіцяв оприлюднювати в пресі й вписувати до Золотої книги добродіїв, яка мала зберігатися при церкві, а за них молитися на Літургіях у новому храмі. Імена ктиторів мали бути на мармурових дошках у притворі[12].

> ***«Поможіть нам збудувати в Мюнхені свій рідний Божий Храм!»***
>
> *зі звернення Комітету будови церкви, 20 вересня 1957 року*

Пожертви надсилали українці з багатьох країн світу, і кожен давав стільки, скільки міг: хтось — значні суми, а хтось — скромні «датки-цеголки». Серед жертводавців був і Іван Фостаковський, який у 1946 році очолював перший комітет будови: уже з Америки він надіслав частку своєї скромної пенсії. Заклик підтримала й німецька Церква: до збірки долучилися архидієцезії та

дієцезії в різних землях Німеччини. Комітет розіслав 1 396 збіркових листів до Канади, Великої Британії, Франції, Австралії, Південної Америки та інших країн і, за його даними, зібрав 117 тисяч марок та 28 192,77 долара. Цього вистачало лише на чверть кошторису, тож Комітет знову звертався по допомогу до українців у світі[13].

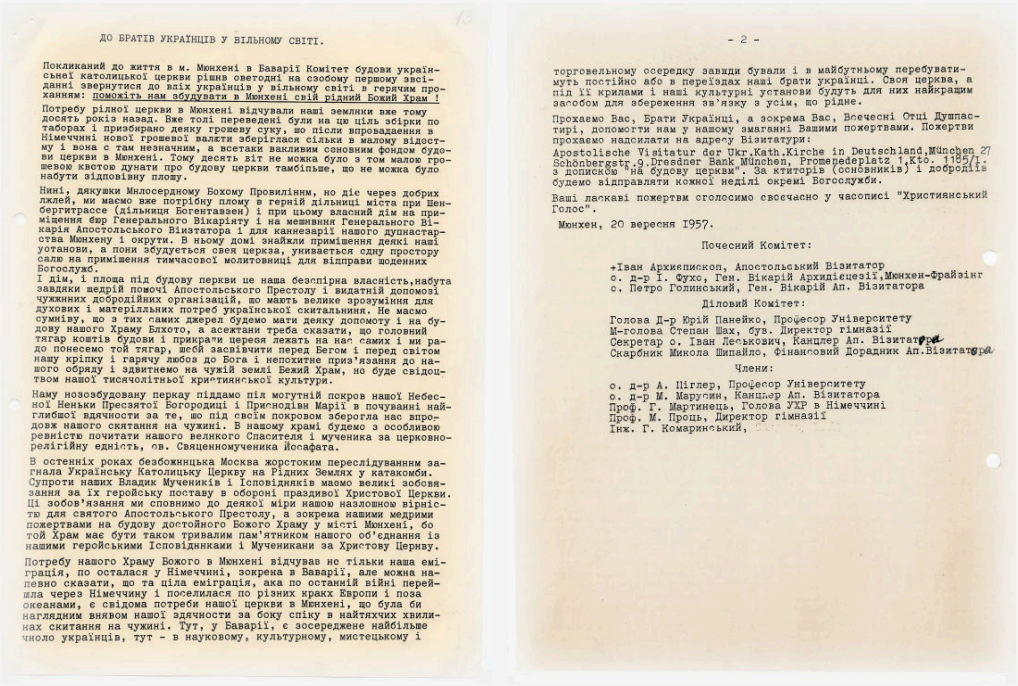

ДО БРАТІВ УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ.

Покликаний до життя в м. Мюнхені в Баварії Комітет будови української католицької церкви рішив оповідні на своєму першому засіданні звернутися до всіх українців у вільному світі з гарячим проханням: поможіть нам збудувати в Мюнхені свій рідний Божий Храм !

Потребу рідної церкви в Мюнхені відчували наші земляки вже тому досять років назад. Вже тоді переведені були на цю ціль збірки по таборах і призбирано деяку грошеву суку, що після впровадження в Німеччині нової грошевої валюти зберігалася сільки в малому відсотку і вона є там незначним, а всетаки вакливим основним фондом будови церкви в Мюнхені. Тому десять літ не можна було з том малов грошевов квотов думати про будову церкви тамбільше, що не можна було набути відповідну площу.

Нині, дякуючи Милосердному Богому Провидінням, но діє через добрих людей, ми маємо вже потрібну площу в гарній дільниці міста при Шенбергштрассе (дільниця Богенгавзен) і при цьому власний дім на приміщення Ґер Генерального Вікаріяту і на мешкання Генерального Вікарія Апостольського Візитатора і для каннезарії нашого душпастирства Мюнхену і округи. В ньому домі знайшли приміщення деякі наші установи, а поки збудується своя церква, уявляється одну простору салю на приміщення тимчасової молитовниці для відправи зоденних Богослужб.

І дім, і площа під будову церкви не наша безспірна власність,набута завдяки щедрій помочі Апостольського Престолу і видатній допомозі чужинних добродійних організацій, що мають велике зрозуміння для духових і матеріяльних потреб української скитальництва. Не маємо сумніву, що з тих самих джерел будемо мати деяку допомогу і на будову нашого Храму Бжхото, а асежтани треба сказати, що головний тягар коштів будови і прикраси лежать на нас самих і ми радо понесемо той тягар, щоб засвідчити перед Богом і перед світом нашу кріпку і гарячу любов до Бога і непохитне приз'язання до нашого обряду і здвитнемо на чужій землі Божий Храм, но буде свідоцтвом нашої тисячолітньої христинської культури.

Нашу новозбудовану церкву піддамо під могутній покров нашої Небесної Неньки Пресятої Богородиці і Приснодіви Марії в почуванні найглибшої вдячности за те, що під своїм покровом зберогла нас впродовж нашого скитання на чужині. В нашому храмі будемо з особливою ревністю почитати нашого великого Спасителя і мученика за церковно-релігійну єдність, св. Священномученика Йосафата.

В остенніх роках безбожнницька Москва жорстоким переслідуваннм загнала Українську Католицьку Церкву на Рідних Землях у катакомби. Супроти наших Владик Мучеників і Ісповідників маємо великі зобовязання за їх геройську поставу в оборонї праздивої Христової Церкви. Ці зобов'язання ми сповнимо до деякої міри нашою наложною вірністю для святого Апостольського Престолу, а зокрема нашими медними пожертвами на будову достойного Божого Храму у місті Мюнхені, бо той Храм має бути таком тривалим пам'ятником нашого об'єднання із нашими геройськими Ісповідниками і Мученикани за Христову Церкву.

Потребу нашого Храму Божого в Мюнхені відчував не тільки наша еміграція, по осталася у Німеччині, зокрема в Баварії, але можна напевно сказати, що та ціла еміграція, ака по останній війні перейшла через Німеччину і поселилася по різних краях Европи і поза океанами, є свідома потреби нашої церкви в Мюнхені, що була би наглядним виявом нашої здячности за боку спіку в найтяжих хвилинах скитання на чужині. Тут, у Баварії, є зосередженє найбільше чноло українців, тут - в науковому, культурному, мистецькому і

- 2 -

торговельному осередку завжди бували і в майбутньому перебуватимуть постійно або в переїздах наші брати українці. Своя церква, а під її крилами і наші культурні установи будуть для них найкращим засобом для збереження зв'язку з усім, що рідне.

Прохаємо Вас, Брати Українці, а зокрема Вас, Всечесні Отці Душпастирі, допомогти нам у нашому змаганні Вашими пожертвами. Пожертви прохаємо надсилати на адресу Візитатури:

Apostolische Visitatur der Ukr.Kath.Kirche in Deutschland,München 27 Schönbergstr.9.Dresdner Bank München, Promenadeplatz 1,Kto. 1185/1. з дописком "на будову церкви". За ктиторів (основників) і добродіїв будемо відправляти кожної неділі окремі Богослужби.

Ваші ласкаві пожертви сголосимо своєчасно у часописі "Християнський Голос".

Мюнхен, 20 вересня 1957.

Почесний Комітет:

+Іван Архиєпископ, Апостольський Візитатор
о. д-р І. Фухс, Ген. Вікарій Архидієцезії,Мюнхен-Фрайзинг
о. Петро Голинський, Ген. Вікарій Ап. Візитатора

Діловий Комітет:

Голова Д-р Юрій Панейко, Професор Університету
М-голова Степан Шах, був. Директор гімназії
Секретар о. Іван Лелькович, Канцлер Ап. Візитатури
Скарбник Микола Шпайдс, Фінансовий Дорадник Ап.Візитатури

Члени:

о. д-р А. Шіглер, Професор Університету
о. д-р М. Марусин, Канцлер Ап. Візитатора
Проф. Г. Мартинець, Голова УКР в Німеччині
Проф. М. Проць, Директор гімназії
Інж. Г. Комаринський,

Звернення Комітету будови церкви «До братів українців у вільному світі»: перша сторінка і друга — з датою «Мюнхен, 20 вересня 1957» та складом Почесного і Ділового комітетів.

Протоколи засідань зберегли дискусію про те, яким має бути майбутній храм. На засіданні 16 травня 1958 року німецький архітектор Вільгельм Ґертнер представив два сучасні проєкти — з однією та з п'ятьма банями. Українські мистецтвознавці та члени Комітету високо оцінили їхню простоту, але вважали, що храмові бракує рис рідної церковної архітектури. Вони радили бані на тамбурах, хори, видовжений хрестоподібний план, а за взірці називали церкву святого Миколая у Львові та Андріївську церкву в Києві, церкви Гуцульщини й Бойківщини. Архітектор своєю чергою нагадував, що відтворення історичного стилю значно підвищило б кошти: будову п'ятибанної церкви «під дах» оцінювали у 240 тисяч марок. Він також пояснював, що сучасна архітектура не копіює стилі недавніх епох, а повертається до найдавніших і найпростіших форм церковного будівництва[14].

За понад рік Комітет провів дев'ять засідань. Через суворі баварські приписи щодо стилю церковних будов архітектор мусив підготувати кілька планів. Остаточний план, затверджений апостольським візитатором і Комітетом, подали до Будівельної комісії міста Мюнхена. Він, за словами комунікату, «узгляднює з одного боку вимоги модерного будівництва, а з другого заховує деякі черти нашого рідного стилю». Однак сусіди ділянки заявили заперечення, і будову, заплановану на весну 1959 року, довелося відкласти[15].

Храм на Schönbergstraße так і не постав. Однак будинок на Schönbergstraße, 9 і дотепер служить екзархатові як єпископська резиденція та осідок церковної адміністрації.

> ***«Матінка Божа з Люрду, якої святкуватимемо 100-ліття поява і під якої Покровом здвигнеться цей храм, допоможе йому в цьому благословенному ділі».***
>
> *З комунікату Комітету будови церкви*

ЕКЗАРХАТ І НОВЕ МІСЦЕ

17 квітня 1959 року Папа Іван XXIII заснував Апостольський екзархат для українців-католиків візантійського обряду в Німеччині. Його першим екзархом став владика Платон Корниляк, який очолював екзархат до кінця 1996 року. Роль катедри кілька років фактично виконувала церква святого Андрея Первозванного (Allerheiligenkirche am Kreuz, Kreuzstraße, 10, неподалік Sendlinger Tor), а громада й надалі шукала гідне місце для власного храму.

Владика Платон і громада, зокрема українська інтелігенція, не погодилися, щоб українців «відсунули в якийсь закавулок»: храм мав стояти в гідному місці міста[1]. На початку 1970-х років Мюнхенський архиєпископський ординаріат передав екзархатові ділянку площею 5 600 м² на Schönstraße, 53–57 у районі Гізінг (Giesing) вартістю понад два мільйони марок[1]. Великим другом будови був архиєпископ Мюнхена кардинал Юліус Дьопфнер, який, за словами владики Платона, «своєю люб'язністю та доброзичливістю спомагав спорудження цього храму»[16]. Освячення собору кардинал не дочекався: він помер 24 липня 1976 року.

БУДОВА 1974–1976 РОКІВ

Архітектором храму став д-р інж. Ервін Шляйх (Erwin Schleich), відомий участю в повоєнній відбудові Мюнхена; парафіяльний комплекс проєктувало бюро Ґертнерів, що працювало над українським храмом ще у 1950-х[17]. Як і два десятиліття тому, архітектори та будівничі мусили зважати на міські будівельні приписи та обмежені кошти. Тож ззовні споруда має сучасний архітектурний вигляд, а східну традицію передають насамперед планування храму та його внутрішнє оздоблення.

На початку листопада 1974 року на ділянці почали облаштовувати будівельний майданчик. 7 листопада владика Платон разом із канцлером о. Степаном Дмитришиним, о. Михайлом Амброзом, о. Михайлом Іваняком, сестрами та вірними помолився на будівельній площі й окропив її свяченою водою, а також зустрівся з архітекторами та керівниками будівельної фірми. На будівельній таблиці значилося: «Новобудова: церква, парафіяльний дім і парафіяльний осередок»[17].

Благословення місця під майбутній катедральний храм, 7 листопада 1974 року. На фото: владика Платон Корниляк, канцлер о. Степан Дмитришин, о. Михайло Іваняк, о. Михайло Амброз. За ними: професор Степан Шах, Антін Мельник, Євген Рен, с. Валерія і членкині Світського Апостольства Жінок.

Будівництво посувалося швидко: уже 16 жовтня 1975 року стіни й дах були готові. З цієї нагоди, за німецькою будівельною традицією, відбулося свято завершення будівельної коробки (Richtfest): на верху споруди закріпили святкову віху, а участь у святі взяв і владика Платон.

Освячення наріжного каменя разом із капсулою, у яку вклали пам'ятні грамоти, свідомо приурочили до Святого Ювілейного року 1975, проголошеного Папою Павлом VI. У такий спосіб українська громада брала «своєрідну і так знаменну участь» у загальних святкуваннях цього року. Чин відбувся 26 жовтня 1975 року. Його звершив владика Платон у присутності єпископа-помічника Архидієцезії Мюнхена і Фрайзінга Ернста Тевеса. «Вже від десятків літ зродився в умах і серцях наших вірних задум спорудити цей храм. Великі були зусилля, бо неменші були перепони», — сказав тоді владика Платон. Собор, за його словами, мав стати «дарунком для нашої молоді, для української дітвори, для прийдешніх поколінь, для живої християнської України»[18].

До завершення було ще далеко: оздоблювальні роботи тривали майже рік. Взимку 1975–1976 років обладнували баню, тинькували й малювали стіни назовні та всередині, а згодом облаштовували вікна та інтер'єр[19]. Центральну баню вкрили позолоченою бляхою й увінчали хрестом за зразком хреста Київської Софії.

Будова храму і парафіяльного дому, 1974–1976 роки.

Владика Платон Корниляк освячує наріжний камінь із капсулою.

Закладення капсули у фундамент храму.

Загальна вартість храму й парафіяльного дому сягнула 3,6 мільйона марок: 2,6 мільйона надали німецькі церковні й державні установи, мільйон зібрали самі українці. Внутрішнє облаштування громада взяла на себе, але на нього бракувало ще понад пів мільйона. Вірних закликали подбати, щоб собор був «український не тільки з власности, але й з вигляду та устаткування», а списки пожертв — від окремих родин, громад і душпастирств — регулярно публікували[19]. Дотепер в архіві екзархату зберігаються тисячі листів про надходження пожертв, банківських виписок, подяк і

списків із іменами жертводавців — мовчазне свідчення того, що цей храм справді будувала вся українська громада, розсіяна по всьому світу. Поруч із храмом постав парафіяльний дім з адміністративними приміщеннями.

17 ЖОВТНЯ 1976 РОКУ ДЕНЬ ОСВЯЧЕННЯ

Як повідомляв у жовтні 1976 року «Християнський голос», урочистість призначили на першу неділю після празника Покрови. О 9-й годині владика Платон звершив чин освячення, о 10-й — Архиєрейську Божественну Літургію. Владиці співслужили понад двадцять священників, а помолитися разом прийшли майже 800 вірних. Духовенство й миряни з'їхалися з різних куточків Німеччини, а також з Австрії, Франції, Бельгії та Австралії[20].

Свято мало «не тільки соборно-український, а й церковний екуменічний характер»[1]. Серед почесних гостей були прем'єр-міністр Баварії Альфонс Ґоппель, архиєпископ Української Автокефальної Православної Церкви Орест Іванюк, митрофорний протоієрей Палладій Дубицький, парох православної громади Мюнхена, та єпископ Ернст Тевес, який після смерті кардинала Дьопфнера тимчасово управляв архидієцезією. «Ви тепер є зв'язані з Мюнхеном значно більше, ніж досі. Церква в екзилю має тепер вже частину нової Батьківщини, вона стала осілою», — сказав він[21].

> ***«Церква в екзилю має тепер вже частину нової Батьківщини, вона стала осілою».***
>
> *єпископ Ернст Тевес, 17 жовтня 1976 року*

Літургію та святкування супроводжував спів кількох українських хорів, порядок підтримувала українська молодь. Після Літургії відбулася зустріч у парафіяльному залі, а ввечері — концерт[20].

Освячення храму, 17 жовтня 1976 року.

У німецькомовній проповіді владика Платон висловив надію, що українці знайдуть у новому храмі «наче частку своєї рідної вітчизни». «Подвійний патронат» Покрови та апостола Андрія, пояснював він, єднає Українську Церкву на поселеннях із Церквою латинською, адже Богородиця — також Покровителька Баварії[16]. В іншій проповіді владика молився, щоб Пречиста Діва Марія, Покровителька собору, своїм заступництвом визволила український народ із неволі та повернула свободу його Церкві. Завершив він словами: «Господь, що допоміг нам спорудити цей храм, піднесе наш нарід з неволі і сонце свободи засяє на українській землі»[20].

Освячення престолу.

Архиєрейська Божественна Літургія в день освячення храму.

> *«Господь, що допоміг нам спорудити цей храм, піднесе наш нарід з неволі і сонце свободи засяє на українській землі».*
>
> *владика Платон Корниляк, 1976 рік*

У номері «Християнського голосу», приуроченому до освячення, вийшла стаття «Боже, Ти зволив, щоб збудовано і цей храм», автори якої нагадували: поруч із матеріальним храмом, збудованим завдяки жертовності українців, «ми маємо постійно споруджувати храм із живих українських сердець»[20].

Водночас радість свята не могла бути повною: Українська Греко-Католицька Церква в Україні з 1946 року перебувала в підпіллі, а очікуваний Патріарх Йосиф Сліпий того дня був у Канаді.

Слова єпископа Тевеса «Мюнхен став багатшим» винесла в заголовок мюнхенська католицька церковна газета — багатшим, писала вона, «не тільки будинками, але головно і передусім в культурно-духовному розумінні». У звіті зазначено, що постав «цілий будівельний комплекс»: церква, парафіяльний дім, а поруч — Дім культури і дозвілля[1].

> *«Мюнхен став багатшим… не тільки будинками, але головно і передусім в культурно-духовному розумінні».*
>
> *Мюнхенська католицька церковна газета, 1976 рік*

САКРАЛЬНИЙ ПРОСТІР

Інтер'єр катедрального храму Покрови Пресвятої Богородиці.

Архітектура, мозаїки, іконостас і розписи Святослава Гординського — мова, якою храм говорить про віру і Батьківщину

Архітектурний стиль катедри сучасники називали «модерним монументалізмом». Квадратний однобанний храм Ервіна Шляйха наповнений символами: три однакові напівкруглі апсиди символізують Пресвяту Трійцю, вівтар, як і в Україні, звернений на схід, а баня з хрестом вирізняє споруду серед міської забудови. Як зауважив владика Платон, у цьому храмі «вдалося поєднати традиції церковного будівництва нашої Батьківщини зі сучасною церковною архітектурою»[22]. Храм розрахований на понад 600 осіб[1].

Один з учасників урочистостей освячення 1976 року так описав інтер'єр храму: «Перед глядачем розгортається півколом широка емпора, вся вкрита візантійським золотом, посередині велична мозаїка». Церква, писав він, «з великими кольоровими вікнами-вітражами вся залита теплим, ясним світлом»[1].

> ***«Перед глядачем розгортається півколом широка емпора, вся вкрита візантійським золотом, посередині велична мозаїка».***
>
> *учасник урочистостей освячення, 1976 рік*

МОЗАЇКИ

Уже в день освячення вівтарні ніші прикрашали три мозаїки італійського майстра проф. Уґо Маццеї, виконані за зразком мозаїк київської Святої Софії: у центрі — Покрова Божої Матері в образі Оранти з піднесеними в молитві руками, обабіч — архангели Гавриїл і Михаїл[20].

ІКОНОСТАС

Іконостаса в день освячення ще не було: його спорудження вважали найближчим завданням, а за ним мали настати розписи та остаточне облаштування храму — свічники, панікадило, проповідальниця, владичий трон[20]. Проєкт іконостаса та ікони доручили Святославові Гординському — одному зі співтворців неовізантизму в українському церковному мистецтві діаспори. За своє життя він оздобив понад сорок сакральних споруд у різних країнах світу, серед них сім соборів, і мюнхенська катедра належить до його головних творів.

Іконостас Святослава Гординського. У вівтарній ніші — мозаїка Богородиці-Оранти.

Митець створив двоярусний дерев'яний іконостас і сам написав до нього ікони. У нижньому ряді — Христос-Учитель, Богородиця-Одигітрія з вишитим рушником, апостол Андрій — покровитель катедри — та святий Миколай; царські врата вінчає архиєрейська митра — знак катедри. Другий ярус складають дванадцять головних празників, серед яких і Покрова — храмове свято. У 2024

році до іконостаса додали ікони блаженної Едіґни та блаженного священномученика Петра Вергуна[23]. Частку мощей блаженного Петра урочисто привезли до катедри на храмовий празник Покрови, 17 жовтня 2004 року[24]. Нині вони спочивають у храмі в окремому мощівнику.

РОЗПИСИ

Розписи Гординський готував у своїй нью-йоркській майстерні та виконав у 1980–1981 роках, узгоджуючи теми з владикою Платоном. Програму розписів чітко продумали: у вівтарній і центральній частинах — богословські сюжети, на хорах і задніх стінах — історія України та Київської Церкви від Володимирового Хрещення до наших днів. На бічних стінах нави постали чотири великі композиції — Різдво Христове (пастухи на ньому вбрані в гуцульський одяг), Богоявлення, Воскресіння та Зіслання Святого Духа.

Дві монументальні композиції — «Київська митрополія» і «Галицька митрополія» — проводять глядача крізь тисячоліття від Ярослава Мудрого та Данила Галицького до митрополита Андрея Шептицького, Йосифа Сліпого й новомучеників, що загинули в радянських тюрмах і на засланні. На хорах — «Святий Андрій на київських горах» і «Хрещення Києва», присвячене Тисячоліттю Хрещення Руси-України, а на стовпах — вісімнадцять постатей святих у повний зріст, серед них сім українських, в оточенні орнаментів за зразком Софії Київської[23].

Святослав Гординський і Василь Конаш наліплюють на хорах церкви „Хрещення Києва“, 4 × 1,80 м, Мюнхен, 1981 р. Приватний архів Лариси Гординської, Ньютон (Массачусетс, США); джерело підготувала Вероніка Скіп.

Розписи Святослава Гординського.

Розписи виконані на лляному полотні — близько 200 квадратних метрів, що їх наклеїли на стіни, аби вберегти зображення від тріщин. Роботу митець завершив 30 грудня 1981 року. Написавши докладні пояснення до своїх розписів, він просив не ставити під цими текстами свого імені, тож їх надрукували анонімно. Як йдеться в німецькомовному виданні «Die Ukrainische Kathedrale in München», у цьому сучасному храмі можна відчути всюдисущність Бога, а водночас — близькість української Батьківщини з її давніми церковними традиціями[25].

ПРОСТІР НАВКОЛО ХРАМУ

Ансамбль катедри доповнюють твори монументального мистецтва. Фасад прикрашають бронзові барельєфи святих Володимира й Ольги роботи Лео Мола, встановлені до Тисячоліття Хрещення Руси-України 1988 року. На подвір'ї стоїть скульптура Григора Крука «Хлопець із голубом», що постала до 25-ліття екзархату 1984 року[23].

Пам'ятник жертвам Голодомору біля катедри.

У 2024 році біля катедри освятили пам'ятник жертвам Голодомору, що відтворює образ пам'ятника в Маріуполі: колоски пшениці, колючий дріт і розбиті жорна. Маріупольський пам'ятник російські окупанти знищили в жовтні 2022 року, і нині його слова звучать у Мюнхені: «Не забудемо трагедій минулого, щоб не пережити їх знову»[23].

Скульптура Григора Крука «Хлопець із голубом» перед катедрою.

ПАРАФІЯ — ПРОСТІР МОЛИТВИ, СЛУЖІННЯ ТА ЄДНОСТІ

Храм оживає тоді, коли в ньому моляться, служать одні одним і стають однією спільнотою. Від 1976 року катедра на Schönstraße збирає довкола Христа людей різних поколінь і доль — саме вони творять її живу історію

КАТЕДРА ЕКЗАРХАТУ

Від свого освячення 1976 року храм Покрови Пресвятої Богородиці та святого апостола Андрея Первозванного є катедральним — головним храмом Апостольського екзархату для українців у Німеччині, а згодом і в Скандинавії, осідок якого міститься в Мюнхені. Тут звершуються Архиєрейські Божественні Літургії, священничі рукоположення та головні святкування екзархату, а в історії катедри відображене служіння єпископів, які очолювали екзархат.

Історія катедри нерозривно пов'язана з ім'ям першого Апостольського екзарха владики Платона Корниляка, який очолював екзархат у 1959–1996 роках[26]. За його служіння довголітній задум громади здійснився: владика Платон благословив будівельну площу, освятив наріжний камінь і сам храм, а згодом разом із Святославом Гординським обдумував теми його розписів. Понад два десятиліття він звершував у катедрі Архиєрейські Божественні Літургії та головні святкування екзархату. Владика Платон помер у Мюнхені 1 листопада 2000 року і спочиває в українській частині міського цвинтаря[27].

Владика Платон Корниляк на архиєрейському троні катедри.

Після його відходу на спочинок у 1996–2001 роках екзархатом як апостольський адміністратор опікувався владика Михаїл Гринчишин[26]. 3 лютого 2001 року у мюнхенській катедрі відбулися єпископські свячення нового екзарха — владики Петра Крика. Він очолював екзархат двадцять років, до 2021 року, і всі ці роки катедра залишалася місцем його архиєрейського служіння та осередком, до якого сходилися священники й вірні екзархату[26].

Владика Петро Крик.

Вітраж катедри (проєкт Гельмута Кастля, виконання Ґ. ван Трека) між образами преподобних Антонія і Теодосія Печерських.

Новий етап розпочався 2021 року. 7 квітня, на свято Благовіщення, до Мюнхена прибув новопризначений апостольський екзарх владика Богдан Дзюрах, а 18 квітня в катедрі Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав звершив його інтронізацію. Напередодні єпископи помолилися при могилі владики Платона, а в проповіді Глава Церкви з вдячністю згадав усіх єпископів, священників, монахів і монахинь, які будували цей екзархат[27]. За служіння владики Богдана катедра стала осередком молитви й допомоги в час повномасштабної війни, відчинила Ювілейні двері Святого року 2025 і відзначила своє 50-ліття.

Інтронізація владики Богдана Дзюраха, 18 квітня 2021 року. Чин звершив Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав.

Блаженніший Святослав і владика Богдан Дзюрах під час чину інтронізації.

ДУШПАСТИРІ ГРОМАДИ

Українську греко-католицьку парафію в Мюнхені засновано 1941 року. У 1945–1946 роках тут був осідок апостольського візитатора, у 1946–1959 роках — генерального вікаріату, а від 1959 року — Апостольського екзарха[28]. Першим парохом був о. Степан Мохнацький (1941–1949). Після нього громаду очолювали о. Володимир Пилипець (1949–1950), о. Іван Леськович (1951–1962), о. Іван Томашівський (1962–1963) і о. Михайло Іваник (1964). Найдовше, у 1964–1981 роках, парохом був канцлер екзархату о. Степан Дмитришин: на його служіння припали будова катедри та перші роки життя громади в новому храмі. 1981 року громаду недовго очолював о. Степан Пітка, а відтак парохом катедри став о. Мирон Мольчко[28], який опікувався громадою понад два десятиліття, аж до початку 2002 року[29]. Від 2002 року і до тепер катедральним храмом опікується як адміністратор о. Володимир Війтович, а разом із ним мюнхенським вірним служать інші священники екзархату: о. Богдан Підлісецький, о. Зорян Береза, о. Андрій Витівський[30].

Поряд із парохами в громаді від початку служили сотрудники. Понад чверть століття, у 1951–1979 роках, у Мюнхені служив о. Іван Гриньох, у повоєнні роки професор догматичного богослов'я в Гіршберзькій семінарії. Сотрудниками були також о. Роман Левицький (1951–1961), редемпторист о. Володимир Арвай (1956–1959) та каталонець о. Йосип Казанова-Марторель (1960–1962). У роки будови й освячення катедри громаді служили о. Михайло Шевернога, о. Василь Воротняк, о. Михайло Амброз, салезіянин о. Іван Ортинський[28]. Вже ближче до наших часів як сотрудники у катедрі служили о. Йоаким Джуджар (1982–2001), о. Ігор Сапун (1992–2003), о. Любомир Федорак (1994–2002), о. Андрій Дмитрик (2009–2013), о. Іван Мачужак (2013–2019), о. Андрій Радик (2019–2020), о. Олександр Сметанін (2021–2024).

Багато душпастирів мюнхенської громади спочивають в українській частині цвинтаря Вальдфрідгоф, виділеній 1967 року[28].

СЕСТРИ СЛУЖЕБНИЦІ

Сестри Служебниці Непорочної Діви Марії служать мюнхенській громаді вже понад шістдесят років. У січні 1963 року владика Платон звернувся до генеральної настоятельки з проханням скерувати до Мюнхена двох сестер. Він бачив для них широкий спектр служіння: домашню опіку над екзархальним домом, навчання дітей катехизму, відвідини хворих і підтримку українських родин. Уже 22 квітня 1963 року в Мюнхені постала місійна станиця згромадження. Першими місіонерками стали сестра Константина Малко зі США та сестра Валерія Мрихін із Польщі[31].

Новий етап розпочався 24 січня 1977 року, коли до Мюнхена прибули сестри з канадської провінції Христа Царя та бразильської провінції Святого Архангела Михаїла: новозбудована катедра з парафіяльним домом відкрила ширші можливості для праці. У наступні десятиліття сестри з цих провінцій навчали дітей катехизму й опікувалися хворими. 2013 року служіння перейняли сестри провінції Святого Йосифа з осідком у Руському Керестурі (Сербія), які офіційно розпочали працю при парафії в січні 2014 року[31]. Нині при катедральному храмі служать сестри Анастасія Рішко, Йосафата Марунчак і Христофора Станько[30].

Душпастирі та сестри Служебниці катедральної парафії.

Сестри координують Парафіяльну катехитичну школу імені блаженної Йосафати, готують дітей до Урочистого Святого Причастя, викладають релігію в суботній школі, допомагають священникам у праці з молоддю, відвідують хворих і самотніх. Вони дбають про красу храму й приготування до богослужінь, а парафіяльна кухня, яку вони провадять, стала місцем гостинності для всієї громади[31].

Тло: вітраж катедри між образами святих княгині Ольги і князя Володимира Великого.

ЛІТУРГІЙНО-МОЛИТОВНЕ ЖИТТЯ ТА ДУШПАСТИРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПАРАФІЇ

Про перших християн Діяння апостолів кажуть, що вони «перебували в науці апостолів, у спільноті, в ламанні хліба і в молитвах» (Діян. 2, 42). Ці чотири виміри й сьогодні визначають життя катедральної громади. Серцем парафіяльного життя від початку залишається Божественна Літургія, що єднає вірних у спільній вірі, молитві та євхаристійному сопричасті. Для українців, які живуть далеко від Батьківщини, катедра є не лише місцем богослужіння, а й простором, де зберігаються рідна мова, церковна традиція й відчуття приналежності до своєї Церкви.

Від 1976 року в катедрі безперервно звершуються богослужіння. Шематизм Української Католицької Церкви в діаспорі, виданий у Римі 1988 року, зберіг опис духовного життя катедри в середині 1980-х років: «Щонеділі о 10-й годині співали Божественну Літургію, а також щодня звершували о 8-й год. На великі празники служили Вечірню з Литією, у Великий піст — Літургію Передосвячених Дарів, у травні й червні — молебні»[28]. Ця молитовна тяглість збережена до сьогодні. У катедрі щодня звершується Божественна Літургія (зранку і ввечері), а у неділю — чотири Літургії (8:00, 10:00 — Архиєрейська Літургія, 12:00, 18:00)[32].

Окрім Літургії, у катедрі відбуваються й інші богослужіння візантійського обряду — Вечірня, Утреня, молебні, особливі богослужіння посту й великих свят. Як і в 1980-х роках, у Великий піст служиться Літургія Передосвячених Дарів, у травні — Молебень до Пресвятої Богородиці, а в червні — молебень до Христа Чоловіколюбця. Невід'ємною частиною парафіяльної молитви є молитва за Україну, її захисників, поранених, полонених і полеглих: за ініціативою Апостольського екзарха владики Богдана Дзюраха щомісяця 13-го числа громада молиться за справедливий мир в Україні та навернення росії. Перед великими святами літургійного року, а також під час реколекцій і днів духовної віднови відбуваються молитовні чування та молитва в дусі Тезе[32].

Ліворуч: владика Богдан Дзюрах біля престолу перед мозаїкою Богородиці-Оранти. Праворуч (згори вниз): Різдвяне богослужіння в катедрі; Велике водосвяття на Богоявлення; освячення великодніх кошиків.

Богослужіння супроводжує спів катедрального хору «Покров» — хор з довгою й багатою історією, який об'єднує різні покоління співаків. Нині хором диригує Василь Закопець. Дяківське служіння в катедрі несе п. Андрій Несмачний. Розвивається й дитячий хор «Cantus», який уже виступив із концертом до Дня матері. При парафії діє також нещодавно створений крилосний хор «Nardos»[32].

Катедральний хор «Покров».

Крилосний хор «Nardos».

Дитячий хор «Cantus».

У катедрі звершуються Святі Таїнства, які супроводжують людину на різних етапах життя, — Хрещення й Миропомазання, Сповідь і Причастя, Вінчання, Єлеопомазання, — а також похоронні й поминальні богослужіння. Для порівняння: 1986 року шематизм зафіксував у громаді 8 хрещень, 3 першопричасників, 5 вінчань і 16 похоронів[28]. Сьогодні ці цифри зросли в кілька разів — найкраще свідчення того, що громада живе й розвивається. Лише за останній рік у катедрі уділено близько 40 хрещень, тобто вп'ятеро більше, ніж 1986 року, 15 вінчань, а до урочистого Святого Причастя у 2026 році приступили 26 дітей — майже вдев'ятеро більше. Приблизно стільки ж першопричасників було й у попередні чотири роки[32]. Священники й сестри опікуються родинами, старшими й хворими, відвідують самотніх і тих, хто переживає складні життєві обставини[31]. Довкола катедри виросли й живі спільноти. У спільноті «Матері в молитві» мами разом моляться за своїх дітей. Молодіжна спільнота збирається на спільну молитву й активно та з духовною користю проводить дозвілля. Близько двадцяти вівтарників прислуговують на Божественних Літургіях, а на своїх зустрічах глибше пізнають наш обряд і богослужбові практики[32].

Урочисте Святе Причастя.

Вівтарники.

Молодіжна спільнота.

Одним із головних завдань парафії є передавання віри наступним поколінням. Парафіяльна катехитична школа імені блаженної Йосафати навчає дітей основ віри, Святого Письма й літургійної традиції та готує їх до Першої сповіді й урочистого Святого Причастя[31]. Нині в ній навчається близько 80 дітей. Поряд із сестрами Служебницями їх катехизують катехитки-мирянки, які й самі постійно навчаються, поглиблюючи свою підготовку[32]. Духовна формація не обмежується дитячою катехизацією: щотижня онлайн відбуваються біблійні зустрічі, а перед Різдвом, Великоднем і храмовим празником реколекції для громади проводять запрошені священники й сестри-монахині[32].

Свято Миколая для дітей парафії в катедрі.

Катехитична школа імені блаженної Йосафати.

Частиною духовного шляху громади є також прощі — передусім традиційна осіння проща до Альтеттінга та проща до м. Пух — місця вшанування блаженної Едіґни. Знаково, що з молитвою до Альтеттінга українці йшли ще в повоєнні роки: у тамтешній каплиці збереглася пам'ятна таблиця, датована 14 жовтня 1946 року, з написом «Поможи нам, Діво Маріє, в цьому важкому часі життя. Українська еміграція». Минуло вісім десятиліть, а громада знову повторює ці слова — тепер за Україну, яка стікає кров'ю, — і знову довіряє її Божій Матері з тією самою непохитною надією.

Проща громади до м. Пух.

> ***«Поможи нам, Діво Маріє, в цьому важкому часі життя. Українська еміграція».***
>
> *пам'ятна таблиця в Альтеттінгу, 14 жовтня 1946 року*

Тісні та добрі взаємини здавна поєднують громаду з місцевою Римо-Католицькою Церквою й німецькими парафіями. Вірні катедри беруть участь у Богослужінні народів (Gottesdienst der Nationen), яке архиєпископ Мюнхена і Фрайзінга очолює в мюнхенській катедрі Пресвятої Богородиці (Frauenkirche) за участі громад різних мов і обрядів[33], у міській процесії на свято Пресвятої Євхаристії (Fronleichnam), у Хресній дорозі та в щорічній екуменічній молитві за мир, що збирає вірних різних конфесій. Священники й єпископи Римо-Католицької Церкви — часті й поважні гості парафії[32]. Це спільне свідчення нагадує, що різні обряди не розділяють, а збагачують єдину Христову Церкву.

Проща громади до Альтеттінга.

...раїнський прапор із жалобною стрічкою біля катедри.

ОСЕРЕДОК ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Від перших повоєнних років Церква в Мюнхені була не лише місцем молитви, а й осердям громадського життя українців. Чисельно громада була невеликою: і до будови храму, і в 1980-х роках вона налічувала близько двох тисяч вірних[2] [28]. Проте саме ці люди тримали на собі широку мережу установ — від Центрального представництва української еміграції, Об'єднання українських жінок і товариства «Рідна школа» до Пласту, СУМ і Союзу українських студентів[34]. Активісти цих організацій здебільшого були парафіянами: у неділю вони зустрічалися на Божественній Літургії, а в будні — на зборах, у школі чи на сходинах. Повоєнну еміграцію розділяли різні політичні погляди й середовища, проте в храмі люди різних переконань стояли поруч, разом молилися й разом бралися до спільної справи. Саме Церква найчастіше ставала тим місцем, де громада знаходила свою єдність.

Тож чимало ініціатив народжувалося саме при Церкві або діяло в її приміщеннях. До зведення катедри таким місцем була садиба екзархату на Schönbergstraße, 9. Тут діяли парафіяльні організації — Український християнський рух, Український християнський робітничий рух, Жіночий апостолат і Патріархальне товариство[28], — і багато років містилася Українська суботня школа. Заснована 1952 року під патронатом Об'єднання українських жінок, вона розпочала навчання з 24 дітьми; після уроків тут збиралися й пластуни[35], а згодом запрацював і суботній дитячий садок[28]. Церква підтримувала й ті ініціативи, що розвивалися поза її стінами: будинок для товариства «Рідна школа», заснованого 1966 року, вдалося придбати 1972 року завдяки підтримці Патріарха Йосифа Сліпого та пожертвам діаспори[36].

Освячення катедри 1976 року дало громаді новий, просторий дім. Уже сам день 17 жовтня став спільним святом: під час Літургії та святкування співали чотири хори — церковний, «Діброва», сумівський і «Ікона», а порядок підтримували члени СУМ і пластуни[20]. У новозбудованому Домі культури і дозвілля при храмі Пласт і СУМ отримали власні кімнати[1], а під опікою УГКЦ знайшли приміщення й інші громадські об'єднання[35]. Відтак розбудова молодіжних організацій у Німеччині значною мірою спиралася на мюнхенську парафію: 1985 року близько 40 дітей із парафії поїхали на пластовий табір у Кеніґсдорфі й близько 30 — на сумівський у Ґомадінґені[28]. Спільно, в екуменічному дусі, громада відзначила й Тисячоліття Хрещення Руси-України 1988 року — зокрема науковим конгресом у замку Фюрстенрід[35].

Пластуни біля катедри.

Членкині Організації Українських Жінок у Мюнхені.

СУМ.

Після проголошення незалежності України зв'язки з Батьківщиною стали відкритішими: у Мюнхені відкрилося Генеральне консульство України, а з новими хвилями переселенців громада ставала різноманітнішою. Церква й надалі залишалася місцем, де зустрічалися люди різних поколінь еміграції[35], а 1993 року після кількох років перерви хоровий спів на парафії відродив новозаснований катедральний хор «Покров», який 2023 року відзначив своє 30-ліття[37]. Сьогодні громада співпрацює з громадськими й науковими установами, зокрема з Українським вільним університетом[38]. У мюнхенській суботній школі нині навчається близько 450 дітей[38], а до

Пластової станиці належить понад 200 дітей і молоді[39] (для порівняння: 1985 року на пластовий табір поїхало близько 40 дітей із парафії). Тож на вихідних, коли відбуваються пластові сходини, довкола катедри вирує життя.

Ця єдність знову виразно проявилася від 2014 року. Ще під час Революції Гідності українці Мюнхена об'єдналися в активістський рух «Волонтерська сотня Мюнхена», а його волонтерським штабом стала катедральна парафія. Уже за перші два роки війни на Сході волонтери передали українським військовим 15 реанімобілів, а також тепловізори, однострої, медикаменти й маскувальні сітки; кошти збирали й на парафіяльних заходах — благодійною випічкою, аукціонами, колядою з вертепом[40]. Після 24 лютого 2022 року ця праця набрала небаченого розмаху, а катедра стала одним із центрів підтримки України в Баварії. Уже в перші дні повномасштабного вторгнення двір храму на Schönstraße перетворився на гуманітарний осередок: десятки волонтерів сортували й пакували одяг, спальники, продукти й ліки, щодня звідси вирушало по три–п'ять вантажівок, а біля храму рух регулювала поліція[41] [42]. А одного дня, як згадує адміністратор катедри о. Володимир Війтович, від храму вирушило аж 15 вантажівок із допомогою для України — ціла колона, зібрана руками громади та її німецьких друзів[43]. 25 лютого 2022 року владика Богдан і монсеньйор Бьок провели зустріч щодо прийому українських біженців у Мюнхені[38]. Згодом, коли допомоги ставало дедалі більше, волонтери за сприяння міської влади перебралися на більший склад[42]. Із цієї праці виросла благодійна спілка München hilft Ukraine e.V.: понад 2300 її волонтерів відправили в Україну понад 2100 тонн гуманітарної допомоги, а нині спілка зосереджується на підтримці лікарень, сиротинців і будинків для літніх людей[44]. «Волонтерська сотня Мюнхена» й далі споряджає в Україну все, що допомагає рятувати людські життя: реанімобілі, пожежні машини та автомобілі для евакуації, медичне обладнання й ліки[45]. Щокілька тижнів у дворі катедри владика Богдан і священники благословляють чергові машини, і з молитвою громади вони вирушають до України.

Допомога Україні.

Освячення карети швидкої допомоги для України біля катедри.

Обладнання карети швидкої допомоги, переданої в Україну.

Волонтери «Волонтерської сотні Мюнхена».

Допомога Україні.

До повномасштабного вторгнення 2022 року в Мюнхені жило близько 8 тисяч українців, а наприкінці 2025 року — вже приблизно 27 тисяч громадян України[46]. За кожною з цих цифр — окрема людська історія: покинутий дім, розлука, тривога за тих, хто залишився під обстрілами. Здебільшого це матері з дітьми, чиї чоловіки, батьки й сини боронять Батьківщину. Храм, задуманий 1957 року як подяка Богородиці «за врятування нашої еміграції … в її тяжких

годинах»[8], знову відчинив двері тим, хто шукає прихистку. Тут вони знаходять не лише допомогу, а й спільноту, яка без зайвих слів стає поруч і несе чужий біль як свій — у молитві, в участі, в очікуванні миру. Бо Христова Церква на чужині — це не лише стіни, а серця, відкриті для інших. Той, хто сам колись шукав тут прихистку, найкраще розуміє того, хто шукає його сьогодні. Так дім, збудований з вдячності одного покоління вигнанців, став притулком для наступного — і залишається місцем, де біль не має останнього слова, бо останнє слово завжди за надією.

> *Так дім, збудований з вдячності одного покоління вигнанців, став притулком для наступного.*

ЗАМІСТЬ ВИСНОВКУ

Від першого задуму 1946 року до освячення 1976-го минуло три десятиліття праці, жертовності й терпеливого очікування, а відтоді — ще пів століття молитви. Та історія цієї катедри — це не лише історія будови. Стіни, бані й мозаїки — лише видима частина того, що постало на Schönstraße.

Написані 1976 року слова про храм «із живих українських сердець», який треба «постійно споруджувати», найкраще пояснюють, чим є ця катедра. Її справжня історія — це історія людей: тих, хто в таборах складав останні гроші на будову, хто співав на освяченні, хрестив тут дітей, вінчався й проводжав у вічність рідних; і тих, хто сьогодні вчить дітей молитви, пакує допомогу для України чи вперше переступає його поріг, рятуючись від війни. Різні покоління, різні хвилі еміграції, різні долі — і одна спільнота, яку збирає довкола себе Господь.

Тому катедра — це не лише будівля. Це простір, де людина зустрічає Бога і ближнього; де віра стає молитвою, молитва — любов'ю, а любов — ділом; де вигнанець знаходить дім, а в найтемніші часи народжується надія. 1975 року владика Платон називав собор «дарунком … для прийдешніх поколінь, для живої християнської України», а 1976-го молився, щоб над українською землею засяяло «сонце свободи». Через пів століття громада молиться за Україну, яка боронить свою свободу, — і продовжує споруджувати свій храм із живих сердець. Бо, як написав у ювілейному слові владика Богдан Дзюрах, «справжній ювілей храму полягає не лише у вдячній пам'яті про минуле, а передусім у відновленні живої віри тих, хто сьогодні творить Церкву. Лише тоді камінь святині служить зростанню „живого каміння“, з якого Господь неустанно будує Свій духовний дім»[47].

Статтю підготувала Галина Береза

> *«Справжній ювілей храму полягає не лише у вдячній пам'яті про минуле, а передусім у відновленні живої віри тих, хто сьогодні творить Церкву».*
>
> *владика Богдан Дзюрах*

Спільне фото громади біля катедрального храму.

ДЖЕРЕЛА ТА ПРИМІТКИ

Скорочення: АЕ — Архів Апостольського екзархату для українців-католиків візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії; ХГ — «Християнський голос».

* Використано: документи архіву Апостольського екзархату — умови й результати конкурсу 1946 р., протоколи засідань реферату та Комітету будови церкви (1946–1958), комунікати Комітету, листування, кошториси, відозви, статут Товариства св. Йосафата; «Християнський голос» за 1957 та 1974–1976 рр.; «Українська трибуна» та «Українські вісті» (1947); «Українське слово» (Париж) і «Мюнхенська католицька церковна газета» (1976) — у передруках «Християнського голосу»; історичні матеріали катедрального храму. Події 2024–2026 рр. — за повідомленнями екзархату та пресслужби УГКЦ.

1. «Мюнхен став багатший»: з приводу посвячення українського собору в Мюнхені // ХГ. 1976. 5 груд. Ч. 49 (1454).
2. АЕ. Лист прелата П. Голинського до Мюнхенського архиєпископського ординаріату (Фінансової палати). 24.10.[1957].
3. Українське слово (Париж). Передрук: ХГ. 1976. 5 груд. Ч. 49 (1454).
4. Ukrainian Free University // Encyclopedia of Ukraine. Toronto : University of Toronto Press, 1993. Vol. 5. URL: https://www.encyclopediaofukraine.com (дата звернення: 03.11.2026).
5. АЕ. Шематизм душпастирських станиць [кінець 1940-х рр.]. С. 55–57.
6. АЕ. Декрет о. Н. Вояковського № 769/През./46 від 06.05.1946; Оголошення конкурсу на будову Української Католицької Церкви на чужині. 1946.
7. АЕ. Протокол засідання журі [26.11.1946]; Вислід конкурсу. Грудень 1946; Степаненко М. Проєкт Української Греко-Католицької церкви в Мюнхені // Українські вісті. 1947. Різдво.
8. АЕ. Відозва «До Братів Українців у вільному світі». 20.09.1957. Опубл.: ХГ. 1957.
9. АЕ. Лист І. Фостаковського до Ю. Панейка. Гоупдейл, 05.11.1957.
10. АЕ. Протокол першого засідання управи Товариства св. Йосафата. 12.05.1957.
11. АЕ. Проєкт складу Комітету будови церкви св. Йосафата. 1957; Протокол першого засідання Комітету будови. 20.09.1957.
12. АЕ. Комунікат Комітету будови Української Католицької Церкви в Мюнхені. [1958].
13. АЕ. Лист С. Михальського. 06.10.1957; Лист Падерборнського генерального вікаріату. 29.10.1957; Тимчасовий перегляд праці бюра Комітету. 26.09.1958; Комунікат Комітету. [1959].
14. АЕ. Залозецький В. Оцінка пересланих плянів. Грац, 18.05.1958; Протокол п'ятого засідання Комітету будови. 16.05.1958.
15. АЕ. Комунікат Комітету. [1959]; Architektenvertrag з В. Ґертнером. 18.03.1959.
16. Слово Владики Платона [проповідь німецькою мовою, у перекладі] // ХГ. 1976. 7 листоп. Ч. 45 (1450).
17. Радісна вістка // ХГ. 1975. Великдень. Ч. 18–19 (1371–1372).
18. Слово Владики Платона; Для живої християнської України // ХГ. 1975. 9 листоп. Ч. 45 (1398).
19. До українського катедрального собору в Мюнхені // ХГ. 1976. 1 лют. Ч. 5 (1410).
20. «Боже, Ти зволив, щоб збудовано і цей храм» // ХГ. 1976. 17 жовт. Ч. 42 (1447); Українське торжество в Мюнхені // ХГ. 1976. 31 жовт. Ч. 44 (1449).
21. Слово Єпископа Ернста Тевеса // ХГ. 1976. 31 жовт. Ч. 44 (1449).
22. Die Ukrainische Kathedrale in München. München, [б. р.]. S. 14 (Die Ikonostase); Скіп В. Храмові розписи Святослава Гординського // Фотокнига до 50-ліття катедрального храму в Мюнхені. Мюнхен, 2026.
23. Скіп В. Храмові розписи Святослава Гординського // Фотокнига до 50-ліття катедрального храму в Мюнхені. Мюнхен, 2026.
24. Блаженний Петро Вергун // Апостольський екзархат для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії. URL: https://ukrainische-kirche.eu/exarchie/history/petro-verhun/ (дата звернення: 03.11.2026); У Мюнхені встановили ікони блаженних Петра Вергуна та Едіґни в іконостас катедрального храму // Там само. 2024. 2 жовт. URL: https://ukrainische-kirche.eu/news/u-myunheni-vstanovyly-ikony-blazhennyh-petra-verguna-ta-ediqny-v-ikonostas-katedralnogo-hramu-824/ (дата звернення: 03.11.2026).
25. Die Ukrainische Kathedrale in München. München, [б. р.]. S. 14–21.
26. Catholic-Hierarchy. URL: https://www.catholic-hierarchy.org; GCatholic. URL: https://gcatholic.org [дані про єпископів Апостольського екзархату] (дата звернення: 03.11.2026); Vatican News. 2021. 18 лют.; Bätzing G. Grußwort zur Amtseinführung von Bischof Dr. Bohdan Dzyurakh. München, 18.04.2021.
27. Департамент інформації УГКЦ. Повідомлення від 8, 16, 17 і 19 квітня 2021 р. про прибуття та інтронізацію владики Богдана Дзюраха. URL: https://ugcc.ua (дата звернення: 03.11.2026).
28. Blazejowskyj D. Schematism of the Ukrainian Catholic Church: A Survey of the Church in Diaspora. Rome, 1988. P. 873–875.
29. Pfarrer Molczko verlässt griechisch-katholische Gemeinde der Ukrainer // Bistum Münster. 2020. 29. Dez.
30. Духовенство та монашество // Апостольський екзархат для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії. URL: https://ukrainische-kirche.eu (дата звернення: 03.11.2026).
31. Служіння сестер Служебниць // Фотокнига до 50-ліття катедрального храму в Мюнхені. Мюнхен, 2026.
32. Дані катедральної парафії Покрови Пресвятої Богородиці та святого апостола Андрея Первозванного в Мюнхені (станом на листопад 2026 р.).
33. Kardinal Marx feiert Gottesdienst der Nationen in der Frauenkirche // Sonntagsblatt. 2026. 22. Sept.
34. Munich; Sisters Servants of Mary Immaculate // Encyclopedia of Ukraine. Toronto : University of Toronto Press, 1993. Vol. 3–4. URL: https://www.encyclopediaofukraine.com (дата звернення: 03.11.2026).
35. Парнікоза І. Мюнхен для українця. Ч. 2: В новій оселі; Ч. 4: 1960–2019 рр. Пульс українського життя // Пам'ятки України (pslava.info).
36. Історія Української суботньої школи м. Мюнхен. URL: https://ua-schule.de (дата звернення: 03.11.2026); Товариство «Рідна школа»: історія. URL: https://ridnaschkola.de (дата звернення: 03.11.2026).
37. Залишається хорові «Покров», який гідно репрезентує Україну [текст 2003 р.] // Українці в Берліні. 2011. 11 трав. URL: https://ukrajinciberlinu.wordpress.com (дата звернення: 03.11.2026).
38. Повідомлення Апостольського екзархату та Департаменту інформації УГКЦ, 2022–2026. URL: https://ukrainische-kirche.eu; https://ugcc.ua (дата звернення: 03.11.2026).
39. Дані Пластової станиці в Мюнхені (станом на листопад 2026 р.).
40. Франківець Тарас Бережанський очолив волонтерську організацію «Мюнхенська сотня» // Репортер. 2016. 20 трав. URL: https://report.if.ua/lyudy/myunhenska-sotnya/ (дата звернення: 03.11.2026).
41. Krieg in der Ukraine: Wie München hilft // Abendzeitung München. 2022. 1. März.
42. Ейсмунт В. «У нас навіть був літак, яким передавали ліки в Україну»: українці в Мюнхені // ZAXID.NET. 2023. 30 листоп. URL: https://zaxid.net/u_nas_navit_buv_litak_yakim_peredavali_liki_v_ukrayinu_ukrayintsi_v_myunheni_n1575512 (дата звернення: 03.11.2026).
43. Усне повідомлення адміністратора катедри о. Володимира Війтовича (2026).
44. München hilft Ukraine e.V. // betterplace.org. URL: https://www.betterplace.org/en/organisations/52089-muenchen-hilft-ukraine-e-v (дата звернення: 03.11.2026).
45. Для потреб українських захисників передали ще один реанімобіль із Мюнхена // Департамент інформації УГКЦ. 2023. 11 січ. URL: https://ugcc.ua/data/dlya-potreb-ukraynskyh-zahysnykiv-peredaly-shche-odyn-reanimobil-iz-myunhena-1851/ (дата звернення: 03.11.2026).
46. Münchner Statistik. 2026. Quartalsheft 1; Sonntagsblatt (Bayern). 2022; muenchen.de. 2024.
47. Дзюрах Б. Місія Катедрального храму: криниця, яка стає джерелом. Слово Апостольського Екзарха // Фотокнига до 50-ліття катедрального храму в Мюнхені. Мюнхен, 2026.

З ВДЯЧНІСТЮ ЗА ПІВСТОЛІТТЯ: ЮВІЛЕЙНА ЛІТУРГІЯ В МЮНХЕНСЬКІЙ КАТЕДРІ

ГОЛОВНА ПОДІЯ

17 жовтня 2026 року, рівно через пів століття від освячення, владика Богдан Дзюрах очолив у катедральному храмі Покрови Пресвятої Богородиці і св. ап. Андрея Первозванного ювілейну Архиєрейську Божественну Літургію. З ювілеєм громаду привітали генеральні консули України, Франції та Польщі у Мюнхені, представники міської ради, Архиєпархії Мюнхена і Фрайзінга, фундацій «Церква в потребі» і «Реновабіс» та ректорка УВУ. У молитві взяли участь і православні брати, а наступного дня на подвір'ї храму освятили два автомобілі для захисників і капеланів в Україні.

Владика Богдан Дзюрах з духовенством, вівтарниками і вірними після ювілейної Архиєрейської Божественної Літургії, 17 жовтня 2026 року.

Проповідь владики Богдана під час ювілейної Літургії.

Великий вхід під час ювілейної Архиєрейської Божественної Літургії.

Ювілейна проповідь владики Богдана — у рубриці «Думки».

«ДОПОКИ ТУТ ЗАЛИШАЄТЬСЯ БОДАЙ ОДИН УКРАЇНЕЦЬ, Я ТЕЖ ЗАЛИШУСЯ»: 2027 РІК — РІК ПАМ'ЯТІ БЛАЖЕННОГО СВЯЩЕННОМУЧЕНИКА ПЕТРА ВЕРГУНА

ПОСЛАННЯ

Послання Преосвященного владики Богдана, Апостольського екзарха для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії, до духовенства, монашества і вірних Екзархату з нагоди Року пам'яті блаженного священномученика Петра Вергуна

> *«Для друзів його постать була живим образом вірного і послідовного християнина. Для своїх катів він був свідком Христовим»*
>
> *із спогадів про перебування блаж. свщмч. Петра Вергуна в сибірському ув'язненні*

Ікона блаженного священномученика Петра Вергуна.

Дорогі у Христі!

На прийдешній 2027 рік припадають дві пам'ятні дати, пов'язані з особою блаженного священномученика Петра Вергуна, Апостольського візитатора для українців візантійського обряду в Німеччині у міжвоєнний період та мученика радянських концентраційних таборів, а саме: 100-річчя від початку його душпастирської місії в Німеччині восени 1927 року та 70-та річниця його смерті як ісповідника віри у сибірській неволі 7 лютого 1957 року.

Тож, зважаючи на ці пам'ятні дати, ми проголосили 2027 рік Роком пам'яті блаженного священномученика Петра Вергуна, який триватиме в нашому Екзархаті від 30 жовтня 2026 року до 1 листопада 2027 року.

У цьому Посланні прагну роздумати разом із вами над кількома чеснотами, які оживляли нашого Блаженного і привели його до слави в небі й прослави на землі, які і для нас можуть стати провідними зірками у нашому християнському мандруванні до святості.

1. БОЖА ЛЮБОВ — ОСНОВА ПОКЛИКАННЯ І СЛУЖІННЯ БЛАЖЕННОГО СВЯЩЕННОМУЧЕНИКА ПЕТРА

Отець Петро пізнавав велич Божої любові, яку Отець Небесний об'явив і дарував усьому людству у Христі Ісусі, передусім у двох подіях історії спасіння — Воплоченні Сина Божого у Вифлеємі та Його спасенній смерті на Голгофі. Ось як він роздумує про цю Божу любов в одному зі своїх останніх послань до духовенства і вірних у Німеччині: «Його [Ісуса] страждання зачинаються вже в яслах Вифлеєма. Він прийняв задля нас крайнє вбожество, біду і злидні та примусове вигнання, еміграцію на чужину. Усе його туземне життя переповнене працею і журбою про наше спасіння, що за нього вкінці віддав серед страшних знущань і муки, тільки з любови до нас, своє життя на хресті»[1].

Блаженний Петро Вергун зауважував свідчення віри в цю Божу любов до нас уже в житті перших християн, які «бачили недалеко дерев'яних ясел також і великий дерев'яний хрест, що на ньому довершилося спасіння людства. Вони мали ясне поняття про таємницю вифлеємського вертепу і

гори Голгофти. Тому то такою сильною і глибокою вірою горіли серця перших християн, сповнені полум'ям любови до свойого Творця»[2].

Зворушений цією Божою любов'ю, наш Блаженний у тридцятирічному віці, вже маючи за плечима досвід лихоліть Першої світової війни, участь у лавах Української Галицької Армії та польський полон, відкрив у своєму серці покликання до служіння Богові. Тому 1920 року він розпочав богословські студії у Празі, де здобув ступінь доктора філософії, щоб відтак посвятитися цілковито на службу Богові у стані священства.

Служіння стало провідною ниткою його життя. На допитах в камерах НКВС на запитання слідчого, яке його життєве кредо, о. Петро впевнено відповів: «Служіння Богові, Його Церкві і моєму народові — це суть мого життя»[3]. І наш Блаженний засвідчив це не лише словами, а й усім своїм життям. Його життєвий подвиг, як і подвиг інших новомучеників УГКЦ XX-го століття, святий Іван Павло II невипадково описав словами Господа Ісуса: «Ніхто неспроможен любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає» (Ів 15, 13).

2. ІМЕНА ЛЮБОВІ В ЖИТТІ ТА СЛУЖІННІ БЛАЖЕННОГО СВЯЩЕННОМУЧЕНИКА ПЕТРА

Любов у житті блаженного Петра виявлялася по-різному й, можна сказати, мала різні імена.

Першим і найголовнішим виявом його любові до Бога та ближніх була молитва: за священників, за своїх краян, яких він із ніжністю називав «родимцями», за свій знедолений народ. Навіть перебуваючи на засланні, серед вічної сибірської мерзлоти, світильник його віри й молитви ніколи не згасав.

Його любов виявлялася також у душпастирській ревності, з якою він служив українцям у Німеччині: засновував громади, особисто відвідував вірних, часто долаючи великі відстані, служив Літургії, уділяв Святі Таїнства, особливо Сповідь та Євхаристію, будучи переконаним, що без них «вичерпується і висихає джерело життя» віруючої людини[4].

У ставленні до найбільш знедолених його любов виявлялася в ніжності й турботливості «печаливої Матері» — так він любив називати Церкву. У середовищі українців такої ніжної та співчутливої любові тоді, як і тепер, потребували насамперед шукачі притулку, гнані воєнним лихоліттям. Тому отець не лише сам оточував любов'ю всіх новоприбулих, а й закликав до цього своїх парафіян: «Головно, дорогі браття і сестри, покажіть ту любов словом і ділом нашим родимцям, біженцям і евакуйованим із рідних земель. Прийміть їх, хоча як скромна ваша домівка. Не пускайте їх від себе з порожніми руками. Ваша хата і ваше серце нехай стане для них привітним вертепом, гостинним Вифлеємом. Пам'ятайте, що любов без діл мертва»[5].

За часів нацистського режиму його любов виявлялася у витривалості перед викликами та перешкодами. Гестапівці постійно стежили за отцем, перевіряли зміст його проповідей, чинили різноманітні перешкоди для його служіння та намагалися обмежити йому доступ до вірних і священників. Зрештою гестапо навіть видало наказ про депортацію отця з Німеччини, який вдалося скасувати лише завдяки втручанню тодішнього Апостольського нунція, архиєпископа Орсеніґо.

В останні, найбільш драматичні, тижні його служіння українцям у Німеччині любов у його житті виявила свою найбільш характерну рису — вірність. Навесні 1945 року, коли в міру наближення Червоної армії до Берліна багато хто наполегливо закликав отця покинути столицю, де містився його осідок як Апостольського візитатора, і рятуватися в західній частині Німеччини, отець спокійно, але твердо відповів: «Допоки тут залишається бодай один українець, я теж залишуся»[6].

Хоча він вже напевно знав, що в Україні НКВС заарештував усю ієрархію УГКЦ на чолі з митрополитом Йосифом, і усвідомлював смертельну небезпеку, яка нависла й над ним, отець Петро вирішив йти дорогою жертовної та вірної любові до кінця. Так він наслідував Божественного Учителя, Який казав про себе: «Я добрий Пастир, Добрий Пастир життя своє дає за свої вівці» (Ів

10, 11). Наш ісповідник віри майже дослівно повторював ці слова Спасителя, коли пояснював своє рішення залишитися зі своєю паствою в Берліні: «Як душпастир, я мушу бути готовий віддати за свої вівці навіть і своє життя!»[7].

3. КИМ Є БЛАЖЕННИЙ СВЯЩЕННОМУЧЕНИК ПЕТРО ДЛЯ НАС?

Роздуми над життям блаженного священномученика Петра Вергуна допомагають нам усвідомити, ким він є для нас, Христових учнів XXI-го століття, а саме:

А) ЗНАКОМ НАДІЇ

У постаті блаженного Петра вражає його нездолання надія, якою він підтримував своїх вірних, які перебували у Німеччині, а згодом — своїх співв'язнів у радянській неволі.

Вірним, які знайшли притулок у Німеччині, отець Петро намагався відкрити перспективу майбутнього повернення на рідну землю та подальшого служіння Церкві й рідному народові. В одному зі своїх послань він пише до них: «Дорогі Браття і Сестри, вірмо сильно в міць Божого Дитяти, не падаймо на дусі, працюймо для Його слави і добра нашого народу; стараймося тут набрати якнайбільше знання і досвіду, щоби повернути те все в користь Церкви і своєї батьківщини. Благаймо Його, щоб зіслав свій мир на нас і на наших братів у рідному краю, — головно тепер, коли ми всі так потребуємо миру та згоди»[8].

Натомість у в'язниці його моральна сила і непохитна віра в торжество Божої правди і любови проявлялася у внутрішньому спокої та радості, яку він випромінював навколо себе. Один із товаришів по в'язничній камері так свідчив про це: «Незважаючи на всі фізичні страждання, він завжди був людиною надзвичайно товариською, відкритою, ввічливою. Кожному, з ким він спілкувався, дарував посмішку, що випромінювала радість і мир»[9].

Б) МОЛІЛЬНИКОМ ЗА МИР

Отець Петро носив у серці глибоке прагнення миру для свого народу — Божого миру. На нього він покладав надію, за нього закликав молитися й у нього твердо вірив.

Усе це було можливим лише тому, що він невпинно споглядав у своєму серці Христа Спасителя — Князя миру, тож запрошував своїх вірян: «Благаймо, возлюблені в Христі, Князя МИРА, щоб послав мир для перемученого кривавою борнею людства і тим втихомирив наші серця, що прагнуть того спокою мира, наче квіти — роси-води під час літньої жари. Бо ніхто інший, тільки самий Спаситель Ісус Христос може скоротити час страшенного сучасного лихоліття… Наповніть любов'ю до Бога ваші серця, а найдете мир у ваших душах. Тоді ваші душі, переповнені надією на краще майбутнє, відчуватимуть наглядно приявність Сотворителя і Відкупителя світу, а ваші уста величатимуть Його словами пророка: „З нами Бог!“»[10].

В) УЧИТЕЛЕМ ДОВІРИ

Блаженний священномученик Петро Вергун навчає нас беззастережної довіри до Господа серед численних потрясінь і криз сучасного життя. Для нього Господь був єдиною «надією і силою у тому змінливому світі»[11].

У своєму упованні на Божу силу та допомогу він уособлював віру всього українського народу. Тому він звертався до історичного досвіду наших предків і закликав своїх сучасників, а нині й нас із вами, дорогі брати і сестри, до повного і беззастережного уповання на Бога: «На Бога уповали наші батьки і діди і не завелися, тому і ми уповаймо і жиймо з Ним, а Господь вірний своїм заповідям і вас, Своїх дітей, ніколи не опустить!»[12].

Дорогі у Христі!

Господь дарує нам Святих, немов небесні зорі, щоб ми звіряли за ними свій життєвий шлях і наслідували їх у любові, яка є суттю святості. Саме на це звертав увагу святий Іван Павло II, коли під час прославлення наших Блаженних новомучеників, серед яких був і отець Петро Вергун, закликав присутніх на Літургії у Львові 27 червня 2001 року вірних нашої Церкви: «Нехай їхнє

свідчення не залишиться для вас тільки причиною до вихваляння, нехай, радше, стане запрошенням до того, щоб їх наслідувати. Нехай же святість буде прагненням усіх вас, дорогі Брати й Сестри Української Греко-Католицької Церкви. Нехай заступаються за вас Святі й Блаженні, які отримали вінець справедливості на українській землі. Нехай їхній приклад та опіка допоможуть вам йти за Христом і вірно служити Церкві, яка є Його містичним Тілом. Нехай Господь Бог за їхнім посередництвом оросить ваші рани олією милосердя і утішення, щоб ви могли з довір'ям дивитися на те, що вас чекає, з впевненістю у серці, що ви діти Отця, який вас ніжно любить».

З цими думками, дорогі у Христі Брати і Сестри, розпочинаймо Рік пам'яті блаженного священномученика Петра Вергуна та вимолюймо за його заступництвом мир для нашої улюбленої Батьківщини-України, а для себе й усього українського народу — повсякчасну благодать і благословення Всемогутнього Бога Отця, і Сина, і Святого Духа!

† Богдан, Апостольський Екзарх

Дано в Мюнхені, при катедральному храмі Покрову Пресвятої Богородиці та св. ап. Андрія Первозванного, 26 жовтня 2026 року Божого, у день пам'яті св. великомученика Дмитрія Мироточця.

Отцям душпастирям Апостольського екзархату доручається прочитати це Послання на усіх Літургіях в неділю, 1 листопада 2026 р., або в найближчу після цієї дати неділю, та опублікувати у парафіяльних вісниках, вебсторінках та сторінках у соціальних мережах усіх душпастирських осідків.

ПРИМІТКИ

1. Різдвяне послання від 1.12.1944.
2. Там само.
3. I. Banzer (Brychuk), Petro Werhun – Apostolischer Visitator im Auftrag des Heiligen Stuhls, in: Der Glaubenszeuge Petro Werhun. Leben und Dienst. L'viv 2024, 31.
4. Послання від 18.08.1942.
5. Послання від 1.12.1944.
6. Пор. Джампаоло Маттеі, Україна – земля мучеників, пер. з іт. О. Лісовського, Львів 2014, 89.
7. Ті, що перемогли світ. Катехитичні матеріали про блаженних УГКЦ XX ст., Львів 2021, 130.
8. Послання від 1.01.1943.
9. Джампаоло Маттеі, Україна – земля мучеників, 89.
10. Послання від 1.12.1944.
11. Послання від 18.08.1942.
12. Там само.

«НЕХАЙ ГОСПОДЬ ДАРУЄ НАМ МИР!» ЗВЕРНЕННЯ РАДИ ЄПИСКОПСЬКИХ КОНФЕРЕНЦІЙ ЄВРОПИ

ЗВЕРНЕННЯ

Заклик голів Єпископських конференцій Європи про мир, які зібралися в Зальцбурзі на Пленарну асамблею 2026 року

Учасники Пленарної асамблеї Ради єпископських конференцій Європи в Зальцбурзькій катедрі, жовтень 2026 року. Фото: ccee.eu.

Цього року Церква в усьому світі відзначає 800-ліття від дня смерті святого Франциска Ассизького. Його, правдивого учня Ісуса Христа, слушно вважають учителем миру і примирення. У своїй знаменитій «Пісні брата Сонця» він вигукує: «Хвала Тобі, мій Господи, за тих, що прощають ради любові Твоєї і зносять недуги та скорботи. Блаженні ті, що перетерплять їх у мирі, бо Ти, Всевишній, їх увінчаєш».

Наш європейський континент переживає наймасштабніший збройний конфлікт від часів Другої світової війни. Ніхто не може залишатися байдужим до звірств, які чиняться в Україні. Ми ніколи не повинні звикати до таких кричущих порушень норм цивілізації.

Рада Єпископських конференцій Європи (РЄКЄ) неодноразово закликала вірних працювати задля миру й молитися за мир. Щороку під час Великого посту єпископські конференції Європи єднаються в «Євхаристійному ланцюжку», присвяченому миру в Україні, на Святій Землі та в усьому світі. Наші молитви та благодійні зусилля охоплюють усіх жертв війни, насильства й вимушеного переселення. Ми думаємо також про багатьох людей у наших країнах, які в часи непевності та зростання напруги бояться за своє майбутнє.

Як голови Єпископських конференцій Європи, ми бажаємо ще раз наголосити на свідченні, яке святий Франциск дав про мир. Ми оновлюємо наш непохитний заклик до справедливого і тривкого миру в усіх зонах конфліктів на цьому континенті та в усьому світі. Справжній мир не можна накинути; це не угода, яку укладають. Він починається в людському серці.

Святий Франциск навчає нас вітати одне одного словами: «Хай Господь дасть тобі мир». Через прощення християни перемінюють свої серця й торують шлях до миру. Ми знаємо, що це ніколи не буває легким шляхом. Але це шлях Євангелія.

З нагоди 40-річчя Міжнародної зустрічі за мир в Ассизі Папа Лев XIV наголосив: «Не буває святої війни, святим є лише мир». Ми приєднуємося до пророчого заклику Папи до «миру беззбройного і роззброюючого, смиренного і наполегливого». Це мир Воскреслого Христа.

Нашими руками, нашими серцями та в наших молитвах ми прагнемо, щоб ті, хто трудиться задля справжнього миру, «були увінчані». Закликаємо всіх людей доброї волі долучатися до справжнього миротворення. І ми єднаємося зі Святішим Отцем у його благанні: «Нехай наші молитви випросять у Бога той мир для народів світу, якого ми прагнемо. Нехай Він зробить нас беззбройними знаряддями Свого миру».

Зальцбург, 29 жовтня 2026 року. Голови Єпископських конференцій Європи

ЖОВТЕНЬ У ЖИТТІ ЕКЗАРХАТУ

ФОТОХРОНІКА

Мюнхен, 1–4 жовтня. *Парафіяльні реколекції «Боже Слово у житті вірянина» провадив о. д-р Юрій Щурко, декан Філософсько-богословського факультету УКУ.*

Берлін, 4 жовтня. *Новим парохом парафії Святого Миколая став о. декан д-р Сергій Олійнічук. Обряд введення звершив канцлер екзархату о. Андрій Химчук.*

Айхштетт, 4 жовтня. *Владика Богдан на інтронізації Крістіана Вюрца, 83-го єпископа Айхштетта.*

Бамберг, жовтень. *Сім громад парафії Святого Івана Хрестителя започаткували «Молитовну варту»: кожна молиться у свій день тижня.*

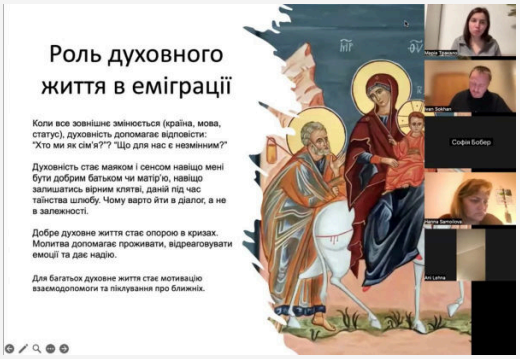

Бамберг, 14 жовтня. *Стартував онлайн-курс «Разом на шляху зцілення» з психологинею Марією Тракало.*

Альтенберг, жовтень. *Українська молодь Кельна отримала «Світло з Альтенберга» і розділила вогонь миру на три свічки: для Кельна, Львова і Запоріжжя.*

Кельн, жовтень. *Молодь зібрала понад 50 тисяч гривень на зарядну станцію для молоді Донецького екзархату.*

Бамберг, жовтень. *Стипендія для навчання семінариста у Київській Трьохсвятительській духовній семінарії.*

Стокгольм, 14 жовтня. *Вечір пам'яті Патріарха Йосифа Сліпого «Крізь терни до зірок» з доповіддю д-р Ірини Іванкович. Пожертви передали дітям, які постраждали від війни.*

Ісландія, 17 жовтня. *Відкрилася виставка «Там, де залишається світло»: ікони XII–XIX ст. з Національного художнього музею України вперше за межами України.*

Санкт-Мерген, 19 жовтня. *Громада св. Йосафата з Фрайбурга здійснила прощу до марійської святині у Шварцвальді.*

Райне, 29 жовтня – 1 листопада. *28 церковних співців поглиблювали знання літургійного співу на зустрічі, яку екзархат організував із Літургійним центром «Передання».*

Райне. *Зустріч завершилася Божественною Літургією в Оснабрюку.*

«ДЕ ДВОЄ АБО ТРОЄ ЗІБРАНІ В МОЄ ІМ'Я»: ЄПИСКОПИ УГКЦ У ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ ШУКАЛИ В МЮНХЕНІ ВІДПОВІДЕЙ НА ВИКЛИКИ ЧАСУ ВІЙНИ

З 7 до 11 жовтня 2026 року Мюнхен приймав щорічну зустріч єпископів Української Греко-Католицької Церкви в країнах Західної Європи. До столиці Баварії з'їхалися архиєреї з Німеччини, Франції, Великої Британії та Італії, щоб разом шукати відповідь на головне питання: як Церква має супроводжувати українців, яких війна розкидала по континенту. Господарем зустрічі був апостольський екзарх владика Богдан Дзюрах.

Єпископи УГКЦ у Західній Європі: владика Ігор Ранця, владика Кеннет Новаківський, владика Григорій Комар і владика Богдан Дзюрах.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МІЛЬЙОНИ УКРАЇНЦІВ У ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

У зустрічі взяли участь, зокрема, владика Кеннет Новаківський, єпископ Єпархії Пресвятої Родини в Лондоні і апостольський візитатор для українців в Ірландії та Північній Ірландії, владика Ігор Ранця, єпископ Єпархії Святого Володимира Великого в Парижі, та владика Григорій Комар, апостольський адміністратор для українців в Італії. Масштаб їхньої відповідальності видно з однієї цифри, яку навів владика Богдан у перший же вечір: нині в Західній Європі перебуває близько 5,6 мільйона українців.

Зустріч розпочалася 7 жовтня в Українському вільному університеті, де єпископи взяли участь у поетичному вечорі «Два голоси — одна Любов» — презентації книжок Наталі Тригуб і Ірини Іванкович. Владика Богдан назвав УВУ прикладом духовного, наукового та громадського фундаменту української присутності в Європі.

> *«Слово поезії об'єднує в розсіянні сущих».*
>
> *владика Богдан Дзюрах, УВУ, 7 жовтня*

ДЕНЬ ПЕРШИЙ: ШУКАТИ ХРИСТА РАЗОМ

Робочі засідання 8 жовтня розпочалися Божественною Літургією під проводом владики Кеннета. У проповіді він говорив про людське прагнення пізнати Христа і нагадав слова Господа: «Де двоє або троє зібрані в Моє ім'я, там Я серед них». Окреслюючи теми майбутніх обговорень, владика наголосив: душпастирство має виявлятися в любові, милосерді та в поверненні надії тим, хто її втратив — через війну чи сімейні кризи.

До єпископів онлайн звернувся Блаженніший Святослав. Він нагадав про тему покликань, якій був присвячений нещодавній Синод Єпископів УГКЦ, і закликав підтримати Україну перед зимою, бо «ворожі обстріли стають інтенсивнішими, а люди потребуватимуть допомоги».

Перші засідання були присвячені життю єпархій і екзархатів від попередньої зустрічі. Владика Кеннет розповів про Семінарію Блаженного Любомира Гузара в Лондоні, владика Ігор — про візит Папи Лева XIV до Франції, а владика Богдан — про аудієнцію Президії Ради єпископських конференцій Європи у Святішого Отця 25 червня. Окреме засідання стосувалося нашого екзархату: владика Богдан представив стан душпастирства в Німеччині та Скандинавії, розвиток громад, першочергові завдання й виклики, а прес-секретар екзархату о. Зорян Береза звітував про роботу пресслужби.

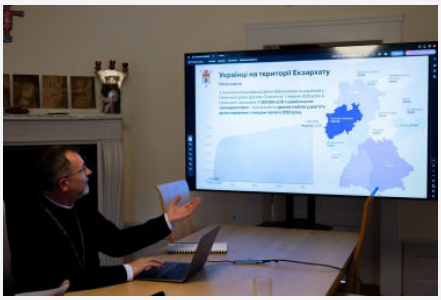

Владика Богдан Дзюрах представляє дані про українців на території екзархату.

Під час робочих засідань.

Блаженніший Святослав звертається до учасників зустрічі онлайн.

Напередодні Всецерковного форуму родин о. Павло Цвьок, голова Комісії у справах мирян, подружжя і родин, представив підсумки деканальних форумів родин екзархату. Єпископи також розглянули підсумки форумів у всіх єпархіях і екзархатах Західної Європи — адже саме родина, розділена війною й еміграцією, сьогодні потребує найбільшої душпастирської опіки.

ДЕНЬ ДРУГИЙ: ЕНЦИКЛІКА, РЕАБІЛІТАЦІЯ, МОЛОДЬ

9 жовтня, у день пам'яті святого апостола Якова духовне слово виголосив владика Ігор Ранця. Він відштовхнувся від слів Ісуса до учнів: "хто слухає вас, той слухає Мене". Апостольство, за його словами, не зводиться до титулів чи приналежності до традиції: її суть — бути продовженням голосу Христа, який вже здобув перемогу над злом.

> *«Ми маємо бути тим голосом, через який Христос у нашому світі промовляє».*
>
> *владика Ігор Ранця*

У робочій частині о. д-р Юрій Щурко, декан Філософсько-богословського факультету УКУ, представив першу енцикліку Папи Лева XIV *Magnifica humanitas* — «Про захист людської гідності в епоху штучного інтелекту». Документ продовжує соціальне вчення Церкви в добу цифрових викликів і застерігає від концентрації технологічної влади, нових форм цифрового поневолення та використання штучного інтелекту у війні. Для Церкви, що служить народові під ударами дронів і ракет, ці застереження мають цілком конкретний, щоденний вимір. Єпископи обговорили, як втілювати положення енцикліки в життя їхніх єпархій і які завдання вона ставить перед душпастирями.

Далі розмова перейшла до тих, кому війна залишила найглибші рани. о. Тарас Михальчук, голова Центру військового капеланства Львівської архиєпархії, представив задум реабілітаційного центру в Карпатах, і єпископи обговорили можливу підтримку проєкту. о. Богдан Сабало, голова Комісії у справах молоді та академічного душпастирства, виклав план молодіжних заходів на 2027 рік:

- онлайн-зустрічі та реколекції для молоді;
- європейська зустріч Тезе в Лодзі;
- деканальні з'їзди і екзархальний з'їзд молоді в Норвегії;
- Форум молоді Європи та Світові дні молоді в Сеулі.

Єпископи домовилися також про спільні заходи для духовенства на найближчі один-два роки, щоб поглибити душпастирську співпрацю між єпархіями й екзархатами Західної Європи.

У СХІДНОМУ КОЛЕГІУМІ В АЙХШТЕТТІ

Після засідань того ж дня єпископи вирушили до Айхштетта, де відвідали Східний колегіум (Collegium Orientale) — семінарію, що відіграє важливу роль у підготовці духовенства для східних Церков. Цього року тут розпочали формацію двоє студентів від нашого Апостольського екзархату — ті самі, яких владика Богдан згодом, 11 жовтня, благословив на носіння підрясників.

Українських архиєреїв особисто прийняв новопризначений єпископ Айхштетта д-р Крістіан Вюрц, у чиїй інтронізації за кілька днів до того брав участь владика Богдан. Центральною темою розмови стало становище українських вірних у світлі війни, що триває, а також навчання й священнича формація в колегіумі. Єпископи помолилися в айхштеттському катедральному соборі біля мощей святого Віллібальда, першого єпископа Айхштетта, і оглянули колегіум та його каплиці.

Цей візит мав глибше значення, ніж протокольний жест. Тема покликань, яку в перший день порушив Блаженніший Святослав, тут набула конкретних облич: майбутні душпастирі українських громад у Німеччині зростають на німецькій землі, у традиції східної богословської формації і в тісній єдності з місцевою Церквою.

Єпископи в Айхштетті.

ДЕНЬ ТРЕТІЙ: СВЯТІСТЬ І ВИГНАННЯ

10 жовтня духовне слово до єпископів виголосив владика Григорій Комар. Роздумуючи над покликанням митника Леві (Лк 5, 27–32), він нагадав: Христос дивиться на людину не крізь призму її минулого, а бачить її майбутнє. Так само мають дивитися на своїх вірних і пастирі. Особливо виразно прозвучала думка про святість, яка не відгороджується від світу, а йде туди, де найбільше болить.

> ***«Для Христа святість — це якраз увійти в те середовище, де найбільше потрібна Божа присутність».***
>
> *владика Григорій Комар*

Останнє робоче засідання було присвячене перспективам душпастирства українців у Західній Європі в час війни. Проф. Оксана Міхеєва виступила з доповіддю «Переміщення, міграція та вигнання українців у контексті українсько-європейських взаємозв'язків». Спираючись на соціологічні дані, єпископи розмірковували, як душпастирство має відповідати на потреби українців, які після повномасштабного вторгнення опинилися далеко від дому, і як врахувати тривалість війни: тимчасове перебування для багатьох поступово стає новим домом.

ЗАВЕРШЕННЯ: ЛІТУРГІЯ З ГРОМАДОЮ

11 жовтня єпископи звершили Архиєрейську Божественну Літургію в мюнхенському катедральному храмі, де їх зустріли адміністратор о. Володимир Війтович і діти громади. Службу очолив владика Богдан, проповідь на Євангеліє про вдову з Наїна виголосив владика Григорій Комар (її виклад — у рубриці «Думки»). У завершальному слові владика Богдан подякував архиєреям за візит і спільну молитву з громадою та нагадав, що війна привела до Західної Європи мільйони українців, і служити їм можна лише спільно.

Зустріч архиєреїв біля катедри перед Літургією, 11 жовтня.

Архиєреї під час Божественної Літургії в катедрі.

> ***«Господь Бог не покидає свій народ. Він його пригортає, запевняє силу і дає велику надію… Хочемо разом діяти, бо в єдності сила народу, в єдності запорука нашої перемоги».***
>
> *владика Богдан Дзюрах, 11 жовтня*

Зустріч у Мюнхені показала: церковні структури УГКЦ у Західній Європі дедалі більше діють як одна родина. Спільні молодіжні проєкти, формація духовенства, душпастирство родин і турбота про поранених захисників — це відповідь Церкви на розпорошеність, яку принесла війна.

ПЕРШИЙ ПЛІД МОЛИТВИ ЗА ПОКЛИКАННЯ: ДВОЄ СЕМІНАРИСТІВ ЕКЗАРХАТУ ОТРИМАЛИ БЛАГОСЛОВЕННЯ НА НОСІННЯ ПІДРЯСНИКІВ

11 жовтня 2026 року після Архиєрейської Божественної Літургії в катедральному храмі Покрови Пресвятої Богородиці в Мюнхені владика Богдан Дзюрах благословив на носіння підрясників двох семінаристів Апостольського екзархату. Бр. Олексій походить з української парафії в Гамбурзі, бр. Сергій — з громади в Карлсруе. Цього навчального року обидва розпочали формацію в Східній колегії (Collegium Orientale) в Айхштетті.

Владика Богдан благословляє підрясники семінаристів під час Архиєрейської Божественної Літургії, 11 жовтня.

Владика Богдан Дзюрах із семінаристами бр. Олексієм і бр. Сергієм.

ВІДПОВІДЬ НА МОЛИТВУ ГРОМАД

Владика Богдан назвав вступ двох юнаків до семінарії першим плодом спільної молитви вірних за нові покликання. Підрясник, за його словами, — не лише зовнішній знак духовного стану. Він має нагадувати семінаристам про Божу любов і опіку Пресвятої Богородиці та бути захистом у їхньому духовному та інтелектуальному зростанні. Владика пообіцяв супроводжувати обох своєю молитвою.

> *«Ми молилися за добрих священників, за нові покликання до нашого Екзархату. Сьогодні, цього року, два наші юнаки розпочинають свої навчання».*
>
> *владика Богдан Дзюрах*

ШКОЛА ДЛЯ МАЙБУТНІХ ДУШПАСТИРІВ

Східна колегія при Католицькому університеті в Айхштетті діє від 1998 року. За цей час вона підготувала для УГКЦ десятки богословів і душпастирів, частина яких сьогодні служить в громадах нашого екзархату. За два дні до благословення колегію відвідали єпископи УГКЦ у Західній Європі, які також розмовляли про священничу формацію та майбутнє душпастирства українців у Європі.

Питання нових покликань порушив і Блаженніший Святослав під час зустрічі єпископів у Мюнхені. Двоє юнаків із наших громад — це знак того, що нове покоління душпастирів для українців у Німеччині та Скандинавії може виростати з самих громад. Редакція «Християнського Голосу» запрошує вірних продовжувати молитися за бр. Олексія, бр. Сергія та нові покликання.

«ВОРОГ ХОТІВ НАС РОЗПОРОШИТИ, АЛЕ ГОСПОДЬ ЗБИРАЄ НАС»: ВЛАДИКА БОГДАН НА СХОДІ НІМЕЧЧИНИ

24–25 жовтня 2026 року владика Богдан відвідав громади Котбуса і Ґьорліца. Для Ґьорліца це був перший архиєрейський візит: громада розташована на крайньому сході екзархату і водночас найближче до України серед усіх його громад.

Архиєрейська Божественна Літургія під час візиту владики Богдана на схід Німеччини.

КОТБУС: ВІРА СОТНИКА

У Котбусі владиці співслужили о. Андрій Химчук, о. д-р Сергій Олійнічук та душпастир громади о. Богдан Ільницький. Проповідь була присвячена євангельській розповіді про сотника з Капернаума (Лк 7, 1–10). Владика пояснив: справжня любов до народу виявляється не в показній побожності, а в конкретному служінні людині. Смирення сотника — «я не достойний» — він назвав зразком довіри до Христа.

ҐЬОРЛІЦ: ЛЮБОВ ПОЧИНАЄТЬСЯ З ПОГЛЯДУ

У Ґьорліці вірні молилися за всю Україну — від окупованого Донбасу до Криму, Закарпаття та Сумщини. Пригадуючи притчу про багача і Лазаря, владика застеріг від байдужості, яка робить серце глухим до ближнього.

> ***«Протилежністю любові є не лише ненависть, а й байдужість».***
>
> *владика Богдан Дзюрах, Ґьорліц*

20 УКРАЇНСЬКИХ ВІВТАРНИКІВ НА ЄПАРХІАЛЬНОМУ ДНІ У ФІРЦЕНГАЙЛІҐЕНІ

17 жовтня 2026 року 20 вівтарників з українських громад Бамберга, Кобурга, Кульмбаха, Байройта і Гофа взяли участь у Дні вівтарників Архидієцезії Бамберга. Разом із ними до базиліки Чотирнадцятьох святих помічників прибули близько 450 німецьких ровесників.

Тема дня — «Minis mischen mit» — була присвячена відповідальності християн за світ: збереженню створіння, справедливості та солідарності. Молодші учасники будували модель екологічного міста майбутнього, старші шукали розв'язання суспільних проблем у командних іграх. Кульмінацією стала спільна Літургія, у якій співслужив адміністратор української парафії о. Іван Сохан.

Наступного дня, 18 жовтня, вівтарне служіння відзначили і в Мюнхені: перед Літургією в катедральному храмі владика Богдан освятив нові дальматики для вівтарників. У проповіді на притчу про сіяча (Лк 8, 5–15) він закликав плекати «добру землю» серця, у якій Боже Слово може принести плід.

Українські вівтарники з о. Іваном Соханом перед базилікою.

Вівтарники дорогою до базиліки.

Спільна Літургія в базиліці у Фірценгайлігені.

«МОЛІМОСЯ ЗА ДІТЕЙ І СІМ'Ї УКРАЇНИ»: ПАПА ЛЕВ XIV МОЛИВСЯ НА ВЕРВИЦІ ЗА МИР РАЗОМ ІЗ ДІТЬМИ З РІЗНИХ КРАЇН

1 жовтня 2026 року біля Лурдського гроту в садах Ватикану Папа Лев XIV разом із дітьми з різних країн молився на вервиці в наміренні миру. Цією молитвою у Ватикані розпочався тиждень міжнародної ініціативи «Мільйон дітей моляться на вервиці».

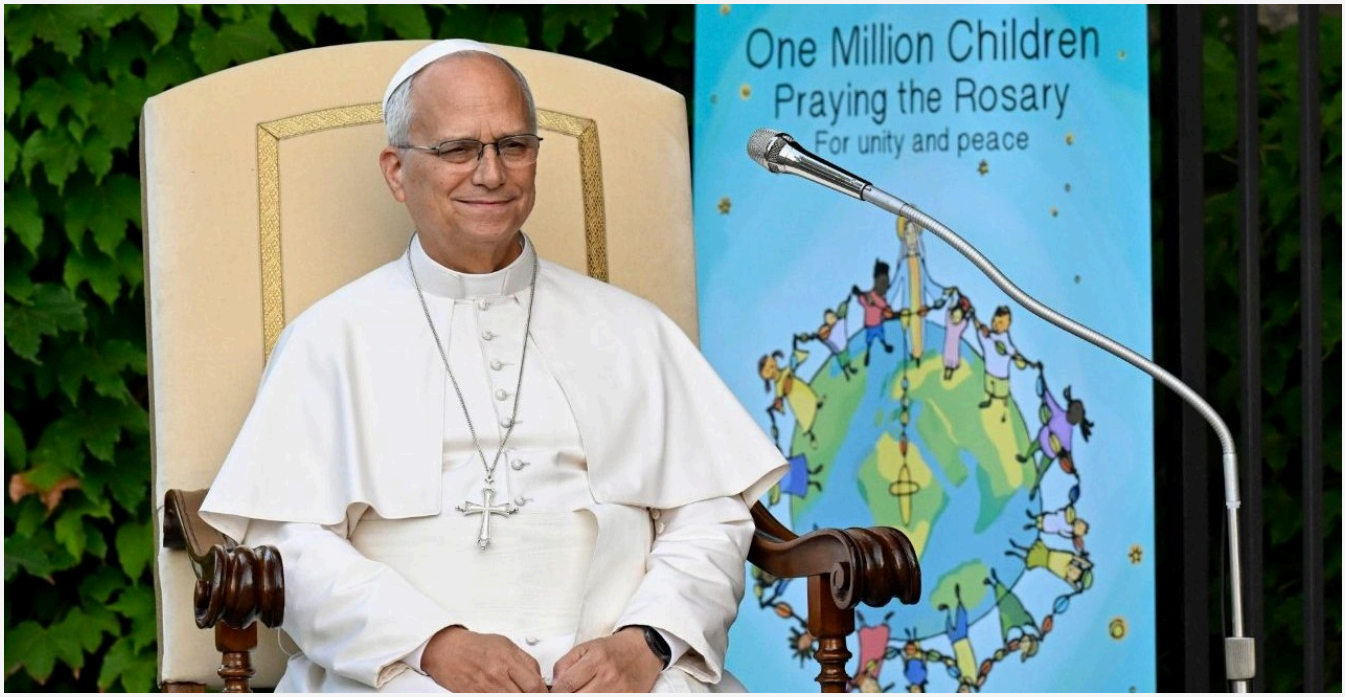

Папа Лев XIV під час молитви на вервиці з дітьми в садах Ватикану. (VATICAN MEDIA)

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ В САДАХ ВАТИКАНУ

Разом із Наступником Петра молилися близько 700 дітей з Італії, Німеччини, Пакистану, Сирії, Аргентини, Бразилії, Португалії та Швейцарії. Серед них були й вихованці недільної школи при соборі Святої Софії в Римі — осередку української греко-католицької громади. Вітальне слово виголосив кардинал Курт Кох, префект Дикастерії сприяння єдності християн і президент Папської фундації «Допомога Церкві в потребі», яка підтримує ініціативу.

Учасники молитви біля Лурдського гроту у Ватиканських садах; серед них — українські діти. (VATICAN MEDIA)

Перед першим десятком учасники переглянули короткий відеоролик, у якому українські діти з різних святинь закликали молитися за мир. Відтак сам Святіший Отець проголосив наміреннѧ:

> *«Молімося за дітей і сім'ї України та всіх країн, які поранені війною».*
>
> *Папа Лев XIV*

Наступні десятки діти молилися за родини Сирії, Лівану та Святої Землі, за переслідуваних християн Пакистану, за народ Південного Судану, а також за дітей і сім'ї Куби й Венесуели та всіх, хто живе в бідності й зневірі. Завершуючи молитву, Папа з радістю зауважив, що саме так і зростає мир.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ВЕРВИЦІ ЗА МИР

Зазвичай ініціатива відбувається одного дня — 18 жовтня, проте цього року її розгорнули на цілий тиждень, з 1 до 7 жовтня. Ще 27 вересня Святіший Отець закликав усіх вірних і християнські спільноти молитися на вервиці впродовж жовтня в наміренні миру.

Напередодні Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав закликав дітей нашої Церкви та їхніх душпастирів долучитися до спільної молитви з Папою та ровесниками з інших країн у своїх парафіях і громадах:

> *«Звертаюся до всіх дітей України й нашої Церкви: ваша молитва має особливу силу».*
>
> *Блаженніший Святослав*

ДОВІДКОВО

Ініціатива «Мільйон дітей моляться на вервиці» народилася 2005 року у Венесуелі й відтоді щороку об'єднує в молитві за єдність і мир дітей з усього світу. Її координує Папська фундація «Допомога Церкві в потребі» (Kirche in Not), добре знана українцям у Німеччині як давній партнер і благодійник нашої Церкви.

Вервиця в дитячих руках. (VATICAN MEDIA)

Джерело: vaticannews.va

«САМЕ УКРАЇНСЬКА РОДИНА Є ОСЕРДЯМ МОЛИТВИ»: ГЛАВА УГКЦ НА ВАТИКАНСЬКІЙ ЗУСТРІЧІ ДО 10-РІЧЧЯ AMORIS LAETITIA

З 7 до 14 жовтня 2026 року у Ватикані відбулася зустріч майже 250 єпископів — глав Східних Католицьких Церков та голів єпископських конференцій — на тему «Через десять років після виходу *Amoris laetitia*: звіщати Євангеліє разом із сім'ями сьогодні». Україну представляли Блаженніший Святослав і владика Віталій Скомаровський.

ФОРМАТ: СЛУХАННЯ І РОЗПІЗНАННЯ

Учасники працювали в групах методом «Розмови в Дусі». П'ять тематичних днів були присвячені сучасній сім'ї, молоді та подружньому покликанню, першим рокам подружжя, супроводу в труднощах і місії християнських родин. Підсумковий звіт передадуть Папі.

Війна розлучає українські родини: зустріч воїна з дружиною і дитиною. Фото: visitukraine.today.

ГОЛОС УКРАЇНСЬКИХ СІМЕЙ

Блаженніший Святослав розповів, що війна змусила майже 13 мільйонів українців покинути свої домівки, а більшість родин живе у вимушеній розлуці. Водночас саме українські сім'ї стали свідками незламності: вони моляться, волонтерять і приймають тих, хто втратив дім.

> ***«Індекс народжуваності в Україні сьогодні є нижчим, ніж у найбільш секуляризованих країнах світу».***
>
> *Блаженніший Святослав*

Ця тема безпосередньо стосується і нашого екзархату: у 2026 році парафії Німеччини та Скандинавії провели деканальні форуми душпастирства родин, а їхні висновки єпископи УГКЦ у Західній Європі розглянули на зустрічі в Мюнхені.

ГОЛОС УКРАЇНИ У ВАТИКАНІ: ПАПА ЛЕВ XIV ПРИЙНЯВ БЛАЖЕННІШОГО СВЯТОСЛАВА

23 жовтня 2026 року, у перший тиждень після повернення з лікарні, Папа Лев XIV прийняв в Апостольському палаці Отця і Главу УГКЦ Блаженнішого Святослава, повідомляє Vatican News.

Аудієнція Блаженнішого Святослава в Папи Лева XIV в Апостольському палаці, 23 жовтня.

ПРО ЩО ГОВОРИЛИ

- Глава УГКЦ подякував Папі за заклики припинити удари по цивільних та енергетичній інфраструктурі перед зимою.
- Він відзначив гуманітарну дипломатію Святого Престолу: звільнення полонених і цивільних, повернення українських дітей, місію кардинала Маттео Дзуппі.
- Окремо подякував за увагу до гуманітарної катастрофи в окупованих Олешках.
- Розповів про Синод Єпископів УГКЦ, присвячений покликанням до священства й богопосвяченого життя, і знову передав Папі списки українських військовополонених.

ПОДАРУНКИ З ІСТОРІЄЮ

Блаженніший Святослав вручив Папі ватиканську марку на честь трьох ювілеїв УГКЦ: 30-ліття відновлення Київської митрополії, 20-ліття повернення осідку Глави до Києва та освячення Патріаршого собору. Також — українську марку із зображенням Папи, випущену на знак вдячності за допомогу в поверненні викрадених дітей.

> *Святіший Отець наголосив, що він і вся Вселенська Церква потребують свідчення віри, яке українці дають у час війни.*
>
> *за повідомленням Vatican News*

Блаженніший Святослав і Папа Лев XIV під час аудієнції.

24.02.2022 – ?

Випуск 101 «Хроніки періоду великої війни»

Автор: Олександр Малаховський

ОЛЕШКИ: ВІД ДЗВІНКА ПАПИ ДО ЕВАКУАЦІЇ МЕШКАНЦІВ

Одна з найважчих гуманітарних драм окупованої Херсонщини в жовтні отримала шанс на розв'язання. 16 жовтня 2026 року Папа Лев XIV, ще перебуваючи в лікарні, зателефонував Володимиру Путіну і попросив про перемир'я в Олешках, повідомила Пресслужба Святого Престолу.

ХРОНОЛОГІЯ ГУМАНІТАРНОЇ МІСІЇ

- **16 жовтня.** Папа просить про перемир'я, щоб до міста могли доставити харчі й ліки, а цивільні — добровільно й безпечно виїхати.
- **23 жовтня.** Україна та Росія домовляються про локальне припинення вогню.
- **27 жовтня, 03:00.** Перемир'я в районі Олешок набирає чинності.
- **30 жовтня.** До міста починають доставляти їжу, воду, ліки та медичне обладнання. Для евакуації підготовлено 25 автобусів і карети швидкої допомоги.
- **31 жовтня.** Перші евакуйовані прибувають на підконтрольну Україні територію: наймолодшому — рік, найстаршому — 94 роки.
- **1 листопада.** Після молитви «Ангел Господній» Папа вітає завершення місії і висловлює надію, що співпраця сторін відкриє шлях до нових конкретних кроків до миру.

Зустріч евакуйованих з Олешок із рідними. Фото: СБУ / TrueUA — «Евакуація з Олешок: ексклюзивні фото»

«ТАКИХ ОЛЕШОК БАГАТО»

Блаженніший Святослав подякував усім учасникам гуманітарної місії та Папі Леву XIV. Водночас він нагадав, що на окупованих територіях живуть такі самі українці, як і на вільних, а порушення прав людини — катування, ув'язнення, переслідування релігійних громад — тривають.

> *«Таких Олешків на окупованій території є багато».*
>
> *Блаженніший Святослав, 246-й тиждень війни*

Нагадаємо: про гуманітарну катастрофу в Олешках «Християнський Голос» писав у вересневому номері, публікуючи звернення Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій.

«НІХТО НЕ ЗАБУТИЙ»: ГУМАНІТАРНА МІСІЯ ВАТИКАНУ — ПОЛОНЕНІ, ДІТИ І ДОПОМОГА ПЕРЕД ЗИМОЮ

Жовтень приніс підтвердження того, що гуманітарна місія Святого Престолу відчинила двері, які від початку повномасштабного вторгнення залишалися зачиненими. Спеціальний посланець Папи Лева XIV кардинал Маттео Дзуппі став першим іноземним представником, якого допустили до українських військовополонених у Росії, — про це 24 жовтня повідомив Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець. Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав назвав цей крок надзвичайно важливим. А наприкінці місяця в Україну з допомогою перед зимою вирушив папський роздавач милостині, повідомляють українська редакція Новин Ватикану та Департамент інформації УГКЦ.

Роздача продуктової допомоги під час візиту папського елемозинарія в Україну.

Архиєпископ Луїс Марін де Сан Мартін з душпастирями та працівниками благодійного осередку.

ТРЕТЯ МІСІЯ ДО МОСКВИ

Про сам візит наш часопис коротко писав у вересневому номері. Третя місія кардинала Дзуппі до Москви — після поїздок у червні 2023 та жовтні 2024 року — завершилася 30 вересня. Усі три дні Папського посланця супроводжував Апостольський нунцій у Росії архиєпископ Джованні д'Аніелло. Останнього дня кардинал відвідав табір, де утримують українських військовополонених, поговорив із ними, передав їм близькість Святішого Отця і висловив надію на їхнє швидке повернення додому.

У Москві кардинал зустрівся з радником кремлівського очільника Юрієм Ушаковим, а також з російськими уповноваженими з прав людини та з прав дитини. Йшлося про звільнення військових і цивільних полонених, пошук зниклих безвісти, повернення українських дітей та воз'єднання родин. Підсумовуючи місію, Папський посланець наголосив на потребі посилити й пришвидшити перевірки, без яких неможливо повернути дітей до їхніх сімей. Конкретних домовленостей за результатами візиту оприлюднено не було, проте сам доступ до полонених став прецедентом.

ПЕРШИЙ ІНОЗЕМНИЙ ПРЕДСТАВНИК ЗА РОКИ ВІЙНИ

Значення цього кроку засвідчив Дмитро Лубінець: кардинал Дзуппі став першим іноземним представником, якого від 2022 року допустили до українських бранців у Росії. Для порівняння, Міжнародний комітет Червоного Хреста, за даними агенції Reuters, не має доступу до українських полонених у російських місцях утримання щонайменше від 2024 року. Український омбудсмен висловив надію, що така практика продовжиться. Це повідомлення прозвучало наступного дня після обміну полоненими 23 жовтня — першого за два місяці. Того ж дня Україна та Росія домовилися про локальне припинення вогню в Олешках, про яке просив Папа Лев XIV.

ГОЛОС ЦЕРКВИ: ПАМ'ЯТЬ ПРО КОЖНОГО

Ще 4 жовтня, у своєму відеозверненні у 242-й тиждень війни, Блаженніший Святослав подякував кардиналові Дзуппі за те, що вперше представник міжнародної інституції зміг побачити українських полонених. Глава УГКЦ нагадав, що найтяжчим у неволі є відчуття, що про тебе всі забули, і саме тому відвідини Папського посланця мають таку вагу.

«Разом ми можемо робити великі справи».

> ***«Це означає: ніхто не забутий. Господь Бог пам'ятає про кожного».***
>
> *Блаженніший Святослав*

ЕЛЕМОЗИНАРІЙ ПАПИ — В УКРАЇНІ

Гуманітарна місія Святого Престолу має й цілком відчутний вимір. 22–24 жовтня Апостольський елемозинарій разом з Губернаторатом Держави-Міста Ватикан провів серед працівників Ватикану надзвичайну збірку для населення України: теплий одяг, ковдри, спальні мішки, консерви та постільну білизну. А 27–30 жовтня префект Дикастерії служіння милосердю, папський роздавач милостині архиєпископ Луїс Марін де Сан Мартін вирушив в Україну — до Києва, Фастова, Дніпра і Запоріжжя, — щоб підтримати церковні благодійні осередки й засвідчити близькість Папи Лева XIV до людей, які готуються до важкої воєнної зими. Зібрану допомогу передадуть через місцеві церковні структури.

Під час відвідин школи.

Ця тема стала однією з центральних і під час аудієнції Глави УГКЦ у Папи Лева XIV 23 жовтня. Блаженніший Святослав подякував за гуманітарну дипломатію Апостольської Столиці — звільнення полонених і цивільних, повернення українських дітей, місію кардинала Маттео Дзуппі — й укотре передав Святішому Отцеві списки українських військовополонених. Завершився жовтень ще одним плодом цієї дипломатії: 31 жовтня перші евакуйовані з Олешок прибули на підконтрольну Україні територію. Церква в Україні та на поселеннях продовжує молитися за всіх, хто перебуває в неволі, за зниклих безвісти та за їхні родини.

Укриття з іконою Зіслання Святого Духа.

Фото: vaticannews.va

ЖОВТЕНЬ У ЗВЕРНЕННЯХ ГЛАВИ УГКЦ: 243–246-Й ТИЖНІ ВІЙНИ

ПРЯМА МОВА

Щонеділі Блаженніший Святослав звертається до вірних із відеозверненням про те, чим жила Україна впродовж тижня. Подаємо стислий огляд жовтневих звернень.

243-Й ТИЖДЕНЬ (11 ЖОВТНЯ): РОДИНА ПІД УДАРОМ

Тиждень був особливо жорстоким. 7 жовтня російська ракета вбила 22 людей у Прилуках на Чернігівщині, 8 жовтня окупанти атакували пасажирські автобуси в Краматорську — загинули 33 особи. Глава УГКЦ наголосив, що серед усіх суспільних інституцій саме сім'я в Україні зазнає чи не найбільших випробувань і потребує зцілення.

244-Й ТИЖДЕНЬ (18 ЖОВТНЯ): ЛЮДИНА ВАЖЛИВІША ЗА ЕНЕРГОРЕСУРСИ

Російські удари по критичній інфраструктурі залишили без світла міста й села — попри оголошене «енергетичне перемир'я». Блаженніший Святослав, перебуваючи з пастирським візитом у Ризі, подякував Латвії, яка прийняла майже 80 тисяч українців. Він наголосив: переговори про енергетику мають враховувати не економічні вигоди, а людське життя.

Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав.

> ***«Україна є суб'єктом міжнародного права і не може бути розмінною монетою».***
>
> *Блаженніший Святослав (переклад редакції)*

245-Й ТИЖДЕНЬ (25 ЖОВТНЯ): УДАР ПОРУЧ ІЗ ЛАВРОЮ

У ніч на 22 жовтня Росія випустила по Києву 21 балістичну ракету, одна з них влучила поруч із Києво-Печерською лаврою. Атака сталася в розпал переговорів про перемир'я. Головною радістю тижня Глава УГКЦ назвав аудієнцію у Святішого Отця: зворушливо, що одразу після лікарні Папа захотів почути голос України.

246-Й ТИЖДЕНЬ (1 ЛИСТОПАДА): ОЛЕШКИ І ДНІПРО

Поряд із вдячністю за гуманітарну місію в Олешках — біль за Дніпро. 29 жовтня російський удар по морському вокзалу забрав життя 15 людей, понад 15 поранено, серед них 11-річний хлопчик.

«МОЄ НЕПОРОЧНЕ СЕРЦЕ ВОСТОРЖЕСТВУЄ»: У МЮНХЕНІ МОЛИЛИСЯ ЗА НАВЕРНЕННЯ РОСІЇ ТА МИР В УКРАЇНІ

13 жовтня 2026 року, у день пам'яті останнього Фатімського об'явлення, владика Богдан Дзюрах очолив у мюнхенському катедральному храмі Божественну Літургію з молитвою за навернення Росії та мир в Україні.

Владика Богдан Дзюрах під час молитви за навернення Росії та мир в Україні, 13 жовтня.

Фігура Фатімської Богоматері під час богослужіння.

У проповіді на Лк 8, 1–3 владика говорив про Церкву, що мандрує крізь історію з Доброю Новиною, і про жінок, які супроводжували Ісуса. Він нагадав, що фатімська обітниця Богородиці поєднана із закликом до молитви й покаяння. Того дня громада особливо молилася за Папу Лева XIV, який саме переносив операцію.

Процесія з фігурою Фатімської Богоматері в катедрі.

Процесія зі свічками довкола катедри.

СОБОР — СВІДОК І ПРОПОВІДНИК НЕПОХИТНОЇ НАДІЇ

ПРОПОВІДЬ

Із проповіді владики Богдана Дзюраха на 50-ліття освячення катедрального храму. Мюнхен, 17.10.2026

П’ятдесят років тому українська громада Мюнхена не мала ні багатства, ні впливу. Повоєнні роки були часом бідності, невизначеності й туги за рідною землею. Але люди мали надію на Боже благословення — і саме вона дала їм силу збудувати храм, у якому ми сьогодні молимося.

Владика Богдан Дзюрах під час проповіді на 50-ліття освячення катедрального храму.

Слово «собор» означає зібрання. Це місце, де розпорошені збираються в одне. Війна і еміграція розкидали українців по всьому світу, однак розпорошеність не мусить ставати роз’єднаністю. Нас єднає віра, мова, пам’ять і любов до Батьківщини.

> ***Хоч ми й розпорошені по всьому світі, ми не роз’єднані.***

Наш собор своєю формою нагадує корабель. Але від корабля в бурю вимагається не лише пливти — він потребує якоря. Цим якорем для нас є надія, що не залежить від новин із фронту чи політичних прогнозів, бо вона спирається на вірність Бога.

Знаки цієї надії ми бачимо довкола: священники і семінаристи, монахині й молодь, суботні школи, де сотні дітей вивчають українську, Український вільний університет, захисники, які лікуються тут і повертаються до життя. Усе це — плід п’ятдесяти років молитви в цих стінах.

Наш ювілей припав на суботу — напередодні «малої Пасхи». У Східній Церкві субота є днем пасхальної надії: Христос уже лежить у гробі, але світанок Воскресіння вже близько. Так і ми: навіть коли рідна земля ще в темряві війни, ми живемо очікуванням світанку.

> ***Нехай цей храм буде якорем непохитної надії для всіх, хто його бачить і сюди приходить.***

Виклад редакції за публікацією на ukrainische-kirche.eu.

Архиєрейська Божественна Літургія з нагоди 50-ліття освячення катедрального храму, 17 жовтня.

«ДИВИТИСЯ ТАК, ЩОБИ ПОБАЧИТИ»

ПРОПОВІДЬ

Із проповіді владики Григорія Комара, апостольського адміністратора для українців в Італії, на Архиєрейській Літургії єпископів УГКЦ у Західній Європі. Мюнхен, 11.10.2026

Владика Григорій Комар під час проповіді.

Євангеліє про воскресіння сина вдови з Наїна (Лк 7, 11–16) починається з безсилля. Похоронна процесія, мати, яка втратила єдиного сина, люди довкола — ніхто не може нічого змінити. Перед смертю ми всі однаково безпорадні.

Але назустріч процесії йде Ісус. Він не проходить повз. Євангелист зауважує: Господь побачив її і змилосердився. Його погляд — не погляд стороннього спостерігача, а співстраждання, що стає спільним болем.

Сучасна людина звикла до «фотографічного» погляду. Ми щодня бачимо сотні знімків чужого горя, але вони не залишають сліду в серці. Ми дивимося — і не бачимо.

> ***Ми всі безпорадні перед смертю, але завжди можемо бути поруч із тими, хто страждає.***

Сьогодні в Україні тисячі матерів, як та вдова з Наїна, проводжають своїх синів. Наша віра у воскресіння не скасовує їхнього болю, але дає йому сенс і перспективу: смерть стає переходом до вічного життя.

Тому християнин покликаний не відвертатися. Справжнє співчуття не завершується словами — воно переходить у конкретну допомогу, у присутність, у молитву, в обійми.

Виклад редакції за публікацією на ukrainische-kirche.eu.

МИР — НЕ ТИША КЛАДОВИЩ

КОМЕНТАР

Редакція «Християнського Голосу»

Жовтень 2026 року багато разів поставив перед нами одне запитання: який мир ми насправді маємо на увазі, коли за нього молимося?

Слово «мир» звучало цього місяця всюди. Його вимовляли переговорники, оголошуючи «енергетичне перемир'я», — і того ж тижня ракети залишали міста без світла. Його повторювали дипломати — а 22 жовтня 21 балістична ракета летіла на Київ. Мир став словом, яке легко сказати й важко наповнити змістом.

ЩО КАЖЕ ЦЕРКВА

Відповідь християнської традиції однозначна: мир — не відсутність пострілів, а плід справедливості. У жовтні цю думку з різних боків розкривали голоси, які варто почути разом.

- **Блаженніший Святослав** в інтерв'ю для *Kyiv Diplomatic* (1 листопада) наголосив: справжній мир — це повнота життя народу, а не мертва тиша. Він вимагає назвати злочини злочинами і не може бути замороженим конфліктом.
- **Європейські єпископи** у зверненні з Зальцбурга нагадали, що мир не нав'язується силою і не зводиться до підпису під угодою.
- **о. д-р Юрій Щурко** на зустрічі духовенства екзархату пояснив, що справедливість вимагає поразки агресії, а не лише «спільної поразки» всіх сторін.

> *«Людська гідність і людське життя не можуть бути предметом компромісу».*
>
> *Блаженніший Святослав (переклад редакції)*

ОЛЕШКИ ЯК УРОК

Водночас жовтень дав і приклад того, як мир може робити маленькі, але реальні кроки. Гуманітарна місія в Олешках почалася з телефонного дзвінка з лікарняної палати. Вона не закінчила війну, але врятувала людей. Це і є та «дипломатія милосердя», про яку говорить Святий Престол: не відмова від правди заради домовленостей, а наполегливий пошук шпарини, крізь яку можна провести живу людину.

ЩО МОЖЕМО МИ

У нас, українців у Німеччині та Скандинавії, немає місця за столом переговорів. Але є інше. Можемо молитися — як громади Бамберга у «Молитовній варті». Можемо допомагати — як молодь Кельна чи волонтери мюнхенського катедрального храму. І можемо пам'ятати — як нас кличе Рік пам'яті блаженного Петра Вергуна, священника, який не покинув свого народу, коли мир для нього означав лише табір і заслання.

Мир, за який ми молимося, — не тиша кладовищ. Це життя, що повертається додому.

Тло: архангел, мозаїка.